

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝSLECH JAKO KRIMINALISTICKÁ METODA

Autor práce: Marek Valvoda, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kremlička

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marek Valvoda DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce:

Výslech jako kriminalistická metoda

Název bakalářské práce v anglickém jazyce:

Interrogation as Method of Criminology

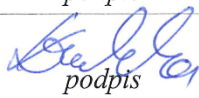
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Kremlička

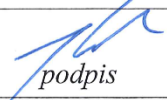

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2019

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je shrnout teoretické i praktické poznatky v oblasti výslechu, provést analýzu přípravy na výslech a jak maximálně využít tuto kriminalistickou metodu. Vyhodnocením dotazníkového šetření bude zjištěno povědomí o teorii výslechu a porovnání teoretické stránky výslechu s výslechovou praxí.

Student: Marek Valvoda	23.10.2019 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kremlička	23.10.2019 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11.11.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12.11.19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.11.2019 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánu Kremlíčkoví za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VALVODA, M. Výslech jako kriminalistická metoda : bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Kremlička.

Klíčová slova: výslech, kriminalistické metody, dokumentace, taktický postup, příprava, druh výslechu

Tato bakalářská práce se zaměřuje na výslech jako kriminalistickou metodu. Výslech je jednou z nejčastějších kriminalistických metod, které jsou při objasňování trestné činnosti využívány. Výslech má různé formy dokumentace, ale taktický postup a zásady jsou stejné. Úvodní část se zabývá historií výslechu a jeho postupným vývojem. V teoretické části práce jsou rozebrány jednotlivé druhy výslechu, jak se u jednotlivých druhů výslechu postupuje, dělení fází výslechu, řádná příprava na výslech a volba vhodné taktiky, aby byl dosažen cíl výslechu v konkrétní situaci. V neposlední řadě tato práce pojednává o dokumentaci, jejích zásadách a účelu dokumentace výslechu. Praktická část práce se bude zabývat vyhodnocením dotazníku. Dotazníkové šetření bylo provedeno v řadách příslušníku Policie České republiky, kteří vykonávají jakýkoliv druh výslechu. V této části dojde k prezentaci vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření a porovnání výslechové praxe.

ABSTRACT

VALVODA, M. Interrogation as Method of Criminal Investigation : Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. Thesis Advisor: Mgr. Štěpán Kremlička.

Key words: interrogation, methods of criminal investigation, documentation, tactical guidelines, preparation, type of interrogation

The bachelor thesis focuses on interrogation as a method of criminal investigation. Interrogation represents one of the frequently used methods in criminal investigations. Interrogation may be documented in various forms, however, its tactical guidelines and principles remain the same. The introductory part of the thesis focuses on the history and consecutive development of interrogation. The thesis discusses each type of interrogation in particular, related guidelines, different phases of interrogation, process of preparation, and the choice of appropriate tactics to accomplish the goal of interrogation. However, the thesis also grasps related documentation of interrogation, its principles, and objectives. The practical part of the bachelor thesis will deal with the evaluation of the questionnaire. The questionnaire survey was conducted among members of the Police of the Czech Republic, who conduct any type of interrogation. In this part, the evaluation of the results of the questionnaire survey and the comparison of interrogation practice will be presented.

Obsah

Úvod.....	9
1. Cíl a metodika bakalářské práce	10
2. Pojem, podstata, cíl výsledku	11
2.1 Pojem.....	12
2.2 Cíl výsledku	13
3. Druhy výsledku	14
3.1 Podle trestní minulosti vyslychaného.....	14
3.2 Podle procesního postavení vyslychaného	15
3.3 Podle fyzického a psychického stavu vyslychaného	18
3.4 Podle úplnosti a věrohodnosti vyslychaného	20
4. Příprava výsledku	22
4.1 Obsahová příprava výsledku.....	22
4.2 Organizačně-materiální příprava	24
4.2.1 Vnější výsledkové prostředí	25
4.2.2 Vnitřní výsledkové prostředí	25
4.2.3 Organizační zajištění výsledku a příprava potřebných technických prostředků.....	26
5. Stadia výsledku.....	27
5.1 Úvodní stadium výsledku	27
5.2 Stadium souvislého líčení (monolog).....	27
5.3 Stadium otázek a odpovědí (dialog).....	28
6. Taktika výsledku	29
6.1 Formování psychologického kontaktu vyslychajícího s vyslychaným	29
6.2 Analýza výpovědi v průběhu výsledku	31
6.3 Pomoc vyslychanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce	33
6.4 Psychologické působení na lživě vypovídajícího, za účelem získání pravdivé výpovědi.....	34
7. Dokumentace výsledku	38
7.1 Protokol o výsledku	38
7.2 Další způsoby dokumentace výsledku.....	41
7.2.1 Zvukový záznam	41
7.2.2 Obrazový záznam.....	41
8. Praktická část	43
8.1 Charakteristika vzorku respondentů	43
Závěr	57
Seznam použitých zdrojů	61

Knihy a monografie:61

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám výslechem, který má v kriminalistické a vyšetřovací praxi jeden z nejdůležitějších úkolů. Jen těžko si lze představit trestní řízení, které by se obešlo bez výslechu osoby, ať už je to osoba svědka, poškozeného či samotného pachatele. Výslech je nejčastější metoda, která umožňuje získání důležitých informací o prověřované události, která je uložena v paměti člověka. Vyslýchající by měl ovládat teoretické znalosti, které však vycházejí z kriminalistické praxe.

V úvodní části bude představena historie výslechu, proč vznikla potřeba výslechu a jak se vyvíjel ve dvacátém století. V další části je vymezen pojem výslechu, jaké obsahuje pojmové znaky a co je cílem výslechu. Druhy výslechu budou rozděleny do několika hledisek, podle kterých zvolí vyslýchající vhodný taktický postup a popřemýšlí, jakou pozornost danému výslechu věnuje. Jednou z nejdůležitějších částí výslechu je příprava, na které z velké míry závisí úspěch celého výslechu a jestli se podaří vyslýchajícímu zjistit důležité okolnosti objasňované události. Samotný výslech je dělen do tří stadií výslechu, které určují, jak by měl vyslýchající postupovat v jednotlivých stadiích tak, aby zjistil co nejpodrobněji důležité informace o prošetřované události. Taktéž je na vyslýchajícím, aby zvolil vhodný taktický postup v určitých situacích, aby se dozvěděl od vyslýchané osoby nelhoucí výpověď. Aby vyslýchající potvrdil svou kvalitní práci v již zmíněných částech výslechu, nelze podcenit dokumentaci výslechu, jelikož v dalších fázích trestního řízení se bude vycházet právě z protokolu o výslechu.

V praktické části je vyhodnocen dotazník, který byl předurčen příslušníkům Policie České republiky, kteří se setkávají s výslechy v jakékoliv podobě. Otázky v dotazníku jsou zaměřeny na výslechovou praxi respondentů zabývajících se výslechy a následné vyhodnocování odpovědí a porovnání s teorií. Otázky budou zaměřeny například na dobu přípravy respondentů na výslech či samotná délka trvání výslechu. V neposlední řadě bude zodpovězeno, jaký výslech respondenti hodnotí jako nejtěžší podle toho, jakou osobu mají před sebou.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Tato práce si klade za cíl představit teoretické i praktické poznatky v oblasti výslechu, jak zvolit vhodnou přípravu na výslech a maximální využití této kriminalistické metody. Je určena především pro začínající vyslychající, kteří se zde dovedí informace důležité pro správné vedení výslechu.

Bude provedeno dotazníkové šetření napříč příslušníky Policie České republiky, kteří provádějí kteroukoliv formu výslechu. Prostřednictvím dotazníkového šetření bude zkoumáno samotné provádění výslechu a porovnáno s teorií. Cílem dotazníkového šetření bude zmapování provádění výslechu příslušníků Policie České republiky a zároveň porovnání teoretické stránky výslechu s jejich výslechovou praxí.

Teoretická část bakalářské práce bude čerpat především z odborné literatury a kriminalistických zdrojů, kdy v teoretické části byla využita metoda generalizace. V praktické části bakalářské práce bude použita metoda kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

2. Pojem, podstata, cíl výslechu

Z historického hlediska není výslech žádnou novinkou. Již v časech dávných, kdy poprvé vznikl spor mezi dvěma osobami, bylo potřeba tento spor vyřešit. Bylo nutností zajistit ve věci třetí osobu, která tento spor vyřešila. V prvobytně pospolné společnosti to byl stařešina rodu, který měl oprávnění tento spor vyřešit. Učinil tak na základě porovnání výpovědí obou stran. Jak se však společnost vyvíjela, bylo nezbytné zřízení aparátu lidí, který by chránil vládnoucí třídu. Právě v této době nabyl výslech na významu a důležitosti. Po dlouhou dobu byl výslech jediným nástrojem, jak se dozvědět „pravdu“.

Další etapu ve vývoji zažil výslech ve středověku, a to zejména v katolické církvi. Ta zavedla takzvaný inkviziční proces, který měl vést v dané době k potírání tzv. kacířství. Výslech byl veden tak, aby se obviněný doznal ke spáchání skutku, který mu byl kladen za vinu. Cílem výslechu bylo potvrzení verze vyslychajícího, bez ohledu na to, že může být obviněného verze pravdivá. Dosažení verze, kterou chtěl vyslychající slyšet, bylo docilováno v tom lepším případě výhrůzkami a vězněním. Když nezabraly tyto „mírné“ prostředky, došlo k tortuře (mučení). K mučení bylo využíváno několik druhů mučících nástrojů či praktik. Mezi ně patří například lámání prstů, natahování na skřípec, vplétání do kola a následné lámání kostí, pálení rozžhavenými kovovými předměty. Zajímavostí je, že tyto stejné praktiky bylo možné použít i na svědkovi. A to v případech, kdy nepanovala shoda mezi doznáním obviněného a výpovědí svědka.

Metody používané k doznání obviněného na dlouhou dobu poznamenaly vývoj výslechu v praxi. Různé formy fyzického i psychického nátlaku při výslechu přetrvávaly poměrně dlouhou dobu. V Československu bylo od počátku zakázáno používat jakýchkoliv forem násilí, lži, sugestivního ovlivňování, které by byly používány k dosažení výpovědí. I přes tento zákaz bylo v padesátých letech minulého století těchto metod používáno a došlo tak k neomluvitelným zločinům ze strany minulého režimu.

V současné době lze říci, že od sedmdesátých let minulého století byl zákaz používání násilí a psychického nátlaku dodržován. Postupem času se dokázalo, že v důsledku používání těchto nástrojů dochází k ovlivnění vypovídající osoby do té míry, že její výpověď není pravdivá a ani úplná. Takto vedený výslech vede pouze k tomu, že vypovídající osoba řekne cokoli, jen aby se zbavila fyzického nebo psychického nátlaku. Takto získané informace nemají žádnou vypovídající hodnotu. V dnešní době si lze snad jen těžko představit, že by v naší společnosti bylo doznání učiněno pod nátlakem. Jednak se policisté řídí etickým kodexem, osoba podávající vysvětlení má právo na právní pomoc

a může se radit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby. Při výslechu je nutno vždy dodržovat a respektovat základní občanská práva a svobody občanů.

2.1 Pojem

Jedním z nejdůležitějších úkolů v kriminalistické a vyšetřovací praxi je získávání informací, které je možno získat výslechem osoby. Výslech je možno definovat jako metodu kriminalistické praxe, kterou se na základě zákona získávají formou výpovědi, kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslychaných osob, za přísného respektování a dodržení práv i povinností daných zákonem vyslychanému i vyslychajícímu.¹

Z definice výslechu vyplývají tyto pojmové znaky:

- Získávání kriminalisticky relevantní informace z paměťových stop člověka.
- Reprodukci vnímaného je způsob, kterým se z paměťových stop vydělují informace. Kriminalistika vymezuje paměťovou stopu jako ideální odraz reality ve vědomí člověka, který vznikl nebo se zformoval v příčinné souvislosti s kriminalisticky významnou situací. Přirozenou formou projevu tzv. kódem paměťových stop je zejména lidská řeč.² Výsledkem dekodování paměťových stop je výpověď osoby.
- Právní rámec výslechu. Jedná se o právně regulovaný proces získaný z kriminalisticky významných informací z paměťových stop člověka. Mezi nejdůležitější právní předpisy řadíme zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řádu soudním, ve znění pozdějších předpisů, trestní řád. V neposlední řadě je potřeba řídit se Ústavou České republiky³, Listinou základních práv a svobod⁴.

¹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 160. ISBN 80-86898-36-9.

² KONRÁD, Zdeněk, NĚMEC, Miroslav, NOVOTNÝ, František. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 7. ISBN: 978-80-7251-294-2.

³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

jako součásti ústavního pořádku České republiky (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.)

Kriminalistika dále určuje obecné znaky právní regulace procesu. Jsou jimi:

- zákonem stanovené důvody získávání výpovědi,
- zákonem stanovený subjekt oprávněný k získávání výpovědi (vysvětlení),
- zákonem stanovená práva a povinnosti subjektu oprávněného vyžadovat výpověď (vysvětlení),
- zákonem stanovená práva a povinnosti nositele kriminalisticky nebo právně relevantní informace.⁵

2.2 Cíl výslechu

Cílem výslechu není, jak by se na první pohled mohlo zdát, doznání obviněného. Za cíl výslechu lze považovat získání úplné a věrohodné výpovědi o objasňované události, o které nejsou dány pochybnosti. Tyto informace zjišťujeme za dodržení zákona a policejní etiky. Je potřeba rozlišit, zda lze poznatky o prošetřované události považovat za důkazní prostředek nebo za pramen informací. Jedná-li se o pramen informací, lze ho využít k orientaci v prošetřované události a tím lze následně zpřesnit vedení výslechu. Toto vše upraví směr, kterým se ubírá vyšetřování a vede k získání dalších důkazů.⁶

⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. s. 135-137. ISBN 978-80-7380-547-0

⁶ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. s. 6-9. ISBN 80-7251-141-6.

3. Druhy výslechu

Mnoho kritérií, podle nichž rozdělujeme výslechy do různých hledisek, lze najít v kriminalistické literatuře. Podle druhu výslechu by měl vyslychající popřemýšlet, jakou pozornost danému výslechu bude věnovat. Zná-li vyslychající osobu, která se má dostavit na výslech, je ve výhodě oproti tomu, kdy by se na výslech měla dostavit osoba, o které nic neví. Tato situace dává vyslychajícímu velkou výhodu v přípravě na výslech známé osoby. Volba vhodného taktického postupu sehraje ve výsledku také velkou roli, jen vhodně zvolená taktika ušetří vyslychajícímu čas a dobere se tak kýžené informace rychleji. Velký rozdíl bude ve výslechu osoby trestané nebo doposud netrestané. Také přímo úměrně věku vyslychaného se musí uzpůsobit výslech, například osoby nezletilé. Hlediska dle podstatného významu pro taktiku výslechu jsou zejména trestní minulost vyslychaného, procesní postavení vyslychaného, fyzický a psychický stav vyslychaného, úplnost a věrohodnost vyslychaného.

3.1 Podle trestní minulosti vyslychaného

Trestní minulosti vyslychaného můžeme rozdělit následovně:

- a) výslech osoby dosud netrestané
- b) výslech osoby v minulosti trestané
- c) výslech recidivistů

Ad a) výslech osoby dosud netrestané

Tento druh výslechu je standartním druhem výslechu, který by neměl vyslychajícímu činit problém. Předpokládá se však pečlivé provedení přípravy výslechu. S největší pravděpodobností taková osoba bude mít před vyslychajícím náležitý respekt, bude se řídit zákony a bude chtít být co nejvíce nápomocna vyslychajícímu k dobrání se spravedlnosti. Tato osoba se nejspíše bude chovat slušně, bude chtít vyjít co nejvíce vstřícně vyslychajícímu, nebude záměrně vypovídat lživě a tím pádem mást vyšetřování. Vyslychající by měl využít toho, že tato osoba nebude mít zkušenosti s výslechem a měl by tuto situaci využít ve prospěch vyšetřované události.⁷

⁷ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004. s. 192. ISBN 80-7317-036-1.

Ad b) výslech osoby v minulosti trestané

U výslechu osoby, která byla v minulosti trestána, musí vyslychající počítat s tím, že jde o osobu, které bylo v minulosti protiprávní jednání dokázáno a byla pravomocně odsouzena. Taková osoba má s výslechem zkušenost, její přístup k výslechu se proto bude odvíjet od předchozí zkušenosti. Jestliže tato zkušenost byla negativní, vyslychající sliboval něco, co už dopředu věděl, že nemůže dodržet, například snížení trestní sazby, zrušení trestního stíhání, osoba bude mít v sobě pocit zklamání z minulosti a nejspíše nebude s vyslychajícím spolupracovat.⁸ S velkou pravděpodobností osoba využije svého práva odepřít výpověď. V opačném případě, kdy měla osoba s vyslychajícím pozitivní zkušenost, vyslychající nedával nereálné sliby, co slíbil, to dodržel, osoba nebude při výslechu pasivní a bude s vyslychajícím spolupracovat a odpovídat pravdivě na jeho otázky.

Ad c) výslech recidivistů

Výslech recidivistů lze považovat za jeden z nejsložitějších druhů výslechu. Vyžaduje se proto od vyslychajícího, aby se řádně seznámil s celým obsahem spisu a v neposlední řadě si zjistil co nejvíce informací o recidivistovi, který má být vyslechnut. Recidivistou rozumíme takovou osobu, která opakovaně páchá trestnou činnost, pro kterou byla již pravomocně odsouzena. U této osoby je zapotřebí zjistit její vzdělání, inteligenci, zda pracuje, potažmo jak dlouho a kde. Neméně důležitou informací je také jaký druh trestné činnosti páchá. Dopředu je potřeba zjistit, jestli osoba spontánně doznává trestnou činnost, zda ji doznává až pod tíhou předložených důkazů nebo zda ji popírá, i když mu je po předložení veškerých důkazů prokázána.

3.2 Podle procesního postavení vyslychaného

Podle procesního postavení vyslychaného dělíme výslechy následovně:

- a) vyžadování potřebných vysvětlení (§ 158 odst. 3 TrŘ, § 61 zákona o Policii ČR),
- b) výslech svědka (§ 97-104 TrŘ, § 55 odst. 2 TrŘ),
- c) výslech znalce (§ 108 TrŘ),
- d) výslech podezřelé zadržené osoby (§ 76 odst. 5 TrŘ),
- e) výslech obviněného (§ 91-95 TrŘ),
- f) výslech obžalovaného (§ 207-208 TrŘ).

⁸ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. s. 18. ISBN 80-7251-141-6.

Ad a) vyžadování potřebných vysvětlení

Vysvětlení je z hlediska trestně procesního považováno za zvláštní druh výpovědi. Oproti výsledku má vysvětlení několik rozdílů. Jedním ze základních rozdílů je forma zpracování dokumentace. O podaném vysvětlení se sepisuje pouze úřední záznam, zatímco u výsledku se sepisuje protokol. Další rozdíl je v důkazní hodnotě v trestním stíhání a řízení před soudem, kdy úřední záznam o podaném vysvětlení nelze až na výjimky použít jako důkaz. Takovou výjimkou je použití úředního záznamu o podaném vysvětlení jako důkazu ve zjednodušeném řízení před samosoudcem dle § 314d z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

Ad b) výslech svědka

U výslechu svědka je potřeba dbát zvýšené opatrnosti zejména u výslechu utajovaného svědka dle § 55odst. 2 trestního řádu. Utajovaný svědek má specifická práva, jak si utajit svou pravou identitu. Mezi tato práva patří utajení podoby osoby, její pravá totožnost, neuvádění údajů o pravé totožnosti obhájci, dohlédnout na příchod a odchod svědka k výslechu tak, aby se nemohl potkat s osobami, proti kterým vypovídá a vedení osobních a hlavně pravých údajů odděleně od spisu.⁹ Možnost utajení svědka má pro celkový průběh trestního řízení velký význam. Bez takového právního institutu by mnoho svědků v obavě o své zdraví nebo život, či dokonce ohrožení zdraví nebo života rodinných příslušníků, odmítala vypovídat a spolupracovat.¹⁰

Při výslechu svědka, který je v případě veden jako poškozený, je třeba počítat s jeho zaujetím a pohledu na věc, protože má na věci svůj zájem. Poškozený i nevědomě přehání a zveličuje věci ve svůj prospěch, proto je potřeba detailně porovnat výpovědi ostatních svědků s výpovědí poškozeného.

Ad c) výslech znalce

K výslechu znalce zpravidla dochází, pokud vyplynou ze závěru znaleckého posudku některé nejasnosti. K výslechu zde dochází minimálně, například v průběhu vyšetřování se zjistí nové informace a skutečnosti, kvůli kterým je zapotřebí znalecký posudek doplnit. Za povinný považujeme výslech znalce v hlavním líčení před soudem.¹¹

⁹ STRAUS, Jiří, NĚMEC, Miroslav a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 139-141. ISBN 978-80-7380-214-1.

¹⁰ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Brno: Cerm, 2001. s. 359-360. ISBN 80-7204-194-0.

¹¹ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Brno: Cerm, 2001. s. 359. ISBN 80-7204-194-0.

Ad d) výslech podezřelé zadržené osoby

Výslech podezřelé zadržené osoby je potřeba směřovat k okolnostem, které vedly k samotnému zadržení osoby podezřelé. Právě na základě těchto informací se bude rozhodovat o důvodech vazby a dalšího setrvání osoby v režimu zadržení. Pro výslech podezřelé zadržené osoby se použije stejné ustanovení jako pro výslech obviněné osoby. O těchto právech musí být zadržaná podezřelá osoba prokazatelně poučena.

Ad e) výslech obviněného

Výslech obviněného je procesní úkon, který je zaměřený na získání co nej přesnějších informací o prověřované události, proto může být výslech obviněného proveden jako důkaz v trestním řízení. Obviněný byl měl být vyslychajícím vyzván, aby se co nejpodrobněji vyjádřil k prověřované události a vyjádřil se tak ke svému obvinění. Obviněný má ze zákona právo odepřít výpověď. Nejčastějším úkolem pro vyslychajícího bude rozeznání lživé a účelové výpovědi obviněného, který tak úmyslně činí, aby se vyhnul nepříznivým následkům, které by nastaly v případě přiznání viny. Mezi tyto následky patří uložení trestu, jeho následné zapsání do Rejstříku trestů a s tím spojená možnost ztráty zaměstnání nebo těžší možnost najít si nové zaměstnání. Je důležité mít na paměti, že obviněná osoba nemusela nutně trestný čin spáchat. Je potřeba po celou dobu výslechu na tuto osobu pohlížet jako na nevinnou a vyvarovat se předsudků a jednání s ní jako s osobou, která trestnou činnost páchá. Výslechem obviněného by nemělo být za každou cenu získáno přiznání, ale získání co nejvíce objektivních informací k prověřované události. Jestliže se obviněný přesto doznává k trestnému činu, kvůli kterému je obviněn, nesmí se orgány činné v trestním řízení spokojit s tímto přiznáním a musí dále aktivně vyhledávat další důkazy ať ve prospěch či v neprospěch obviněného.

Ad f) výslech obžalovaného

U výslechu obžalovaného se využije v podstatě ten samý postup, jako u osoby obviněné, pouze s tím rozdílem, že se použije po nařízení hlavního líčení.

3.3 Podle fyzického a psychického stavu vyslýchaného

Podle fyzického a psychického stavu vyslýchaného dělíme výslech na:

výslech nezletilce,
výslech mladistvého,
výslech osoby staré,
výslech osoby nemocné,
výslech osoby zraněné,
výslech osoby umírající,
výslech osoby psychicky defektní,
výslech těhotné ženy.

Ad a) výslech nezletilce

Výslechem nezletilce se rozumí výslech osoby mladší patnácti let, čili dítěte. U takové výslechu zákon požaduje přítomnost osoby, která má zkušenosti s výchovou mládeže či pedagoga, a to s ohledem na nedostatečně vyvinutou osobnost nezletilce. Tato osoba se přibere z důvodu správného vedení výslechu. Výslechu mohou být přítomni i rodiče, pomůže-li to vytvoření lepšího prostředí pro nezletilce. Tyto osoby mohou navrhnout odložení úkonu a v průběhu úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchaného nezletilce. Jestliže by vyslýchání osoby mladší patnácti let mohlo nepříznivě ovlivňovat její mravní a duševní vývoj, je zapotřebí provádět výslech s citem a šetrně tak, aby nemusel být v budoucnosti výslech opakován. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení návrhu vyhoví. Další vyslechnutí nezletilce připadá v úvahu pouze v odůvodněných případech. Vyslýchající také zváží využití speciální výslechové místnosti, která je upravena odpovídajícím vybavením vzhledem k různému věku dětí. Může být vybavena vhodným dětským nábytkem, hračkami, aby se dítě cítilo jako ve svém přirozeném prostředí, ve kterém se pohybuje.¹² Při výběru rodiče, který se bude účastnit výslechu, je potřeba vybrat toho, ke kterému má dítě větší důvěru. Když se zvolí rodič, ke kterému nemá dítě důvěru je možné, že neřekne celou pravdu nebo nic, protože se bude bát potrestání.

¹² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 195-196. ISBN 80-7317-036-1.

Ad b) výslech mladistvého

Výslechem mladistvého se rozumí výslech osoby ve věku od patnácti do osmnácti let. I na mladistvé pamatuje zákon zvýšenou ochranou. Mladiství musí mít od zahájení trestního stíhání obhájce. U mladistvého je potřeba zjistit rozumový a mravní vývoj, jeho povahu, rodinné poměry. Dále je potřeba zjistit prostředí ve kterém mladistvý žil, v němž byl vychován a jeho chování před spácháním a po spáchání trestného činu. Zjištění rodinných poměru zpravidla zajišťuje orgán sociálně-právní ochrany dětí (zkráceně OSPOD). Vyšetřování a rozhodování v řízení proti mladistvému by mělo být svěřeno osobám, které mají zkušenosti s výchovou mládeže.

Ad c) výslech osoby staré

Při výslechu osoby staré je třeba brát v úvahu, že výslech bude veden proti osobě, která je o několik let starší než vyslychající. Vzhledem ke svému pokročilému věku již nemusí mít tolik přátel, se kterými by si promluvila a může se cítit ostrčená. Právě proto mají tendenci vracet se zpátky do minulosti a vyprávět své zážitky z mládí. Přestože vyslychajícího zajímají pouze věcné informace k danému případu, nelze vyslychaného za takové jednání napomínat, jelikož by k vyslychajícímu ztratil důvěru a poté by se nic důležitého nedozvěděl. Stáří není přesně uvedeno, proto je potřeba ke každé osobě přistupovat individuálně dle jeho momentálního stavu.¹³

Ad d) výslech osoby nemocné

Výslech nemocné osoby probíhá za nestandardní situace. Často probíhá v nemocnici nebo v jiném léčebném zařízení. Je potřeba počítat s tím, že osoba nejspíš bude pod vlivem léků a na lůžku u výslechu bývá přítomna zdravotní sestra nebo v případě vážnějšího zdravotního stavu lékař. Výslech je vzhledem ke zdravotnímu stavu vyslychaného potřeba zkrátit na co nejmenší dobu a zaměřit se na důležité části výslechu. Otázky musí být kladeny srozumitelně, co nejjednodušší formou tak, aby šetřily zdravotní stav nemocné osoby.

Ad e) výslech osoby zraněné

Pro výslech zraněné osoby užitíme všechna pravidla jako pro výslech nemocné osoby. U takové osoby je nutné počítat s pouhazovým šokem a negativním zážitkem spojeným s jeho zraněním. Zraněný také přemýšlí, co bude dál v jeho životě a jak moc ho budou následky zranění limitovat v jeho zaměstnání. Z těchto důvodů vyslychající musí přistupovat k výslechu citlivě a vcítit se do toho, jak se cítí zraněný.

¹³ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. s. 23. ISBN 80-7251-141-6.

Ad f) výslech osoby umírající

Výslech osoby umírající se provádí z důvodu, že osoba má ve své paměti uchovány důležité informace k případu, které pokud se nepovedou zaznamenat, budou navždy ztraceny. S takovou osobou je potřeba jednat taktně, vcítit se do jeho role a povzbudit ho tím, že se jeho zdravotní stav určitě zlepší. Vyslýchající se snaží omezit pouze na důležité informace, aby příliš nezatěžoval zdravotní stav vyslýchaného.

Ad g) výslech osoby psychicky defektní

Výslech osoby psychicky defektní se provádí v psychiatrickém zařízení, výslechu se účastní psychiatr. Tento lékař má většinou osobu ve své péči a ví toho o osobě nejvíce, proto může vyslýchajícímu objasnit stav této osoby.¹⁴ Pokud by se takový výslech konal mimo psychiatrické zařízení, je potřeba zajistit účast psychiatra.

Ad h) výslech těhotné ženy

V případě výslechu těhotné ženy se musí dbát zvýšené opatrnosti u tzv. rizikového těhotenství nebo vyššího stadia těhotenství. Ženu by neměl vyslýchající zatěžovat složitými otázkami po dlouhou dobu a měl by se vyvarovat otázek, které by ženu mohly rozčílit.

3.4 Podle úplnosti a věrohodnosti vyslýchaného

Dle vztahu vyslýchaného k vlastní výpovědi, tedy podle úplnosti a věrohodnosti výpovědi vyslýchaného dělíme na:

- a) výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu a jejichž úmysl se kryje s nastalým následkem;
- b) výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu, avšak úmysl se z některých objektivních nebo subjektivních důvodů s nastalým následkem nekryje;
- c) výslech osob, které nechtějí vypovídat pravdivě.

Ad a) Tento výslech osob je za běžné situace výsledkem ideálním a bezproblémovým, jelikož tato osoba chce vypovídat a nemá snahu lhát. Pokud má tato osoba dobrou paměť, přinese výslech informace, které vyslýchající potřebuje. Vyslýchající nesmí podlehnout pocitu, že jde všechno podle jeho představ a nelze opomenout kvalitní přípravu místa konání výslechu a připravit příjemnou atmosféru.

¹⁴ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. s. 24. ISBN 80-7251-141-6.

Ad b) Vyslýchaná osoba má zájem vypovídat, jen z nějakých důvodů nemůže k danému případu cokoliv uvést. Některým důvodem může být vzpomínka na nepříjemnou událost, kdy stres vyvolá blok v paměti a osoba si nemůže najednou vzpomenout. Proto jako u předchozího odstavce je potřeba vytvořit příjemné prostředí, aby se osoba rozpomněla i na věci, o kterých si myslí, že už je zapomněla.

Ad c) Tento druh výsledku je typický pro osoby, které již byly v minulosti trestány, nebo pro recidivisty. Z praxe vyslychajících vyplývá, že se jedná o nejnáročnější výsledek ze všech a je potřeba se na takový výsledek řádně připravit. Vyslýchaný vědomě uvádí nepravdivé údaje, aby nevystavil sebe nebo někoho jiného možnosti potrestání. Vyjde-li najevo v průběhu výsledku, že informace, které nám vyslýchaný uvádí jsou zcela odlišné oproti informacím podloženým, vyslýchaný se musí upozornit, že je zde evidentní, že lže a chce mást řádné objasnění věci. Proto je potřeba klást otázky, které cílí na co nejpodrobnější části děje, tam se lživé odpovědi projeví nejlépe.

4. Příprava výslechu

Příprava výslechu je bezesporu jednou z nejdůležitějších částí výslechu a na kvalitní přípravě závisí cíl výslechu. Vyslýchající by neměl přípravu výslechu podcenit a spoléhat na svou dosavadní praxi ve výslechu. Nepřítelem v této části výslechu je především čas. V některých případech je potřeba vyslechnout osobu, aniž by to vyslýchající dopředu věděl a měl možnost se potřebně připravit. Mezi tyto situace patří tzv. pohotovost u policistů Služby kriminální policie a vyšetřování, kdy v případě zadržení osoby¹⁵ základním útvarem Policie České republiky je tento policista kontaktován. V takovém případě policista, který přijíždí na místo má pouze základní informace a s těmi musí co nejefektivněji pracovat. Přípravu výslechu je možné rozdělit na přípravu obsahovou a na přípravu organizačně-materiální.

4.1 Obsahová příprava výslechu

Obsahovou přípravu lze rozdělit analytickou a syntetickou fází. V těchto fázích má vyslýchající za cíl, zjistit dosud neobjasněné informace k události.

Analytická fáze

Cílem analytické fáze je ujasnit si veškeré okolnosti objasňované události. Je potřeba určit okolnosti, které nejsou dosud objasněné nebo jsou jen částečně objasněné. Také se určí okolnosti, které se musí výslechem objasnit nebo prověřit. Analytická fáze v sobě zahrnuje:

- a) analýzu dosud shromážděných materiálů
- b) analýzu osoby a osobnosti vyslýcháného
- c) analýzu schopnosti vyslýchajícího

Ad a) Účelem analýzy dosud shromážděných materiálů je seznámení vyslýchajícího s dosud získanými materiály s ohledem na dosavadní přípravu výslechu. Tento analyzovaný materiál se dále dělí na materiál důkazní (tj. materiály, které budou v trestním řízení použity jako důkazy) a materiál pomocný (tj. materiál, který nemá důkazní hodnotu, ale taktický význam). Mezi důkazní materiál patří protokoly o dosud vykonaných úkonech s přílohami (plánky, náčrtky, fotografie, audio a video záznamy), zajištěné stopy, věcné a listinné důkazy, znalecké posudky, odborná vyjádření, oficiální zprávy úřadů, revizní zprávy. Mezi pomocné materiály můžeme zařadit různé druhy

¹⁵ § 76 z. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

záznamů, například oznámení poškozeného, svědka, operativně-pátrací materiály, evidenční materiály (výsledky lustrací v evidencích), poznatky z jiných spisů (ve kterých vyslýchaný figuroval).¹⁶

Ad b) analýzu osoby a osobnosti vyslýchaného umožňuje zjištění informací o chování a charakteru vyslýchaného. Prostudováním různých informačních zdrojů, například dřívějších spisů, lékařské zprávy, rejstříku trestů, se může usuzovat o dosavadním způsobu života, jeho chování na veřejnosti a zda má nějaký zdravotním handicap, se kterým se musí počítat v průběhu výslechu, aby nedošlo k nějakému nedorozumění. Na základě takto získaných informací se může přizpůsobit taktika výslechu tak, aby se povedlo získat co nejúplnější a nejméně pravděpodobnější výpověď.

Ad c) Nedílnou součástí analytické fáze je analýza schopnosti vyslychajícího. Ten by se měl již v přípravě výslechu zamyslet nad tím, zda je schopen vést konkrétní výslech na základě svých schopností. Na základě této autoreflexe vyslychající zjistí, že má například obavy z výslechu vysoce postavené osoby nebo trpí averzí vůči skupinám osob (národnostní menšiny, cizinci) nebo proti osobám, které páchají konkrétní trestnou činností, kterou vyslychající odsuzuje (sexuální násilí, násilí páchané na dětech).¹⁷ Vyslychající se musí oprostít od jakéhokoli vlastního názoru a musí dodržet objektivitu výslechu. Analýzou vyslychající zjistí, jak je na tom se svými odbornými znalostmi a zda není potřeba si ještě před samotným výslechem doplnit znalosti z jiného odboru, se kterým nepřišel za dobu své výslechové praxe do styku.¹⁸

Syntetická fáze

Syntetická fáze navazuje na analytickou fázi, kdy na základě zjištěných informací dochází k určení dalších postupů ve výslechu. Syntetická fáze se dále dělí na obecnou a zvláštní část.

a) obecná část

b) zvláštní část

Ad a) obecná část

V obecné části se rozhoduje o určení, čím se bude výslech zabývat a jaký bude jeho cíl, v který časový úsek vyšetřování bude nejvhodnější výslech provést. Vyslychající stanoví vhodný čas a místo, kde se bude výslech konat, zajistí přítomnost vyslýchaného

¹⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 108. ISBN 978-80-7380-095-6.

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*, 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. s. 182-184. ISBN 80-85858-70-3.

¹⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 352. ISBN 80-7204-194-0.

a jestliže se jedná o utajovaného svědka, pak zajistí způsob, jakým bude podoba a totožnost utajena. Dále stanoví taktické postupy vedení výslechu a jak bude po technické stránce výslech zadokumentován.¹⁹

Ad b) zvláštní část

Zvláštní část syntetické fáze končí zpracováním plánu výslechu, kdy není rozhodující, zda má nebo nemá písemnou formu. Zda bude vypracován plán výslechu záleží na tom, jak je případ složitý a obsáhlý. Pokud nebude mít plán výslechu písemnou formu, určitě by měl mít vyslychající na paměti plán, který pojednává o nejdůležitějších bodech výslechu a důležitých otázkách, na které je potřeba výslechem odpovědět. Při složitějším případě je přesto lepší, aby měl vyslychající nejdůležitější body sepsané. Je však důležité mít na paměti, že veškeré tyto poznámky mají pouze informativní charakter, vždy je tak potřeba reagovat na změnu průběhu výslechu. Může například vyjít na povrch nová informace, se kterou vyslychající nemohl v původním plánu výslechu počítat, proto je potřeba pružně reagovat a v případě nutnosti zvolit nový taktický postup.

4.2 Organizačně-materiální příprava

Pro výslech osoby je důležitým faktorem místo, kde výslech probíhá. Úspěch výsledku bude záviset na tom, jak se vhodné výslechové prostředí pro vyslychaného připraví.²⁰ Vyslychající s tímto musí při přípravě výslechu počítat a zajistit pro vyslychaného co nejvhodnější prostředí. Výslechové prostředí se dále dělí na vnější a vnitřní výslechové prostředí.

¹⁹ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 21. ISBN 978-80-7380-153-3.

²⁰ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. s. 31. ISBN 80-7251-141-6.

4.2.1 Vnější výslechové prostředí

Vnějším výslechovým prostředím považujeme místo, ve kterém dochází k samotnému výslechu. Drtivá většina výslechů probíhá v kanceláři vyslychajícího. V takovémto prostředí má vyslychající psychickou převahu a výhodu „domácího“ prostředí, zatímco vyslychaná osoba je v tomto prostředí nejistá.²¹ Výslech může také probíhat v odůvodněných případech v bytě vyslychaného, případně na pracovišti vyslychaného nebo v zdravotnickém zařízení. V tomto prostředí vyslychající ztrácí výhodu „domácího“ prostředí a je tak spíše v nevýhodě.²² Za nejvhodnější místo ke konání výslechu se považuje využití speciální výslechové místnosti. Největší výhodou použití speciální výslechové místnosti je ochrana vyslychaného, nikým nerušený výslech a videodokumentace výslechu.

4.2.2 Vnitřní výslechové prostředí

Za vnitřní výslechové prostředí se považuje klima výslechové místnosti, ve které se výslech uskutečňuje. Takovýmto klimatem se má na mysli zařízení místnosti, kdo všechno se nachází v místnosti, jaké místo v místnosti zaujímá vyslychající vůči vyslychanému, čistota a uklizenost v místnosti nebo teplota. Některé útvary policie sídlí v nevyhovujících podmínkách, kdy nelze zabezpečit obzvláště v letních měsících přijatelné teplotní podmínky v místnosti. Příznivé vnitřní klima působí pozitivně jak na vyslychaného, tak i na vyslychajícího, a proto by přípravu místa, kde bude provádět výslech neměl podcenit, jelikož i toto je nedílnou součástí úspěšného dokončení výslechu.²³ Vyslychající by měl v průběhu přípravy výslechu zařídit, aby nedocházelo k rušivým vlivům. Měl by například informovat kolegy, že určitý den v určitý čas bude provádět výslech a že nechce, aby mu někdo výslech narušoval klepáním na dveře, vstupováním do místnosti, aby mu netelefonovali. V případě možnosti si vyslychající alespoň ztlumí vyzvánění na mobilním telefonu. Veškeré tyto rušivé elementy mají za následek snížení pozornosti vyslychaného a možnost ztráty myšlenky a informace, kterou nám chtěl vyslychaný sdělit. V praxi bývá tato fáze velmi často opomenuta, anebo se jí nepřikládá taková důležitost ani ze strany kolegů vyslychaného.

²¹ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika : Učeb. pro právnické fak., stud. obor právo*. Praha: Naše Vojsko, 1986. s. 162-164

²² TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie, 1999. s. 209-221. ISBN 80-7251-007

²³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 206. ISBN 80-7317-036-1

4.2.3 Organizační zajištění výslechu a příprava potřebných technických prostředků

Poslední částí organizačně-materiální přípravy je organizační zajištění výslechu a příprava potřebných technických prostředků. V části organizačního zajištění výslechu postupuje vyslýchající podle vypracovaného plánu výslechu s jeho konkrétními body výslechu, pomocí kterých se bude po dobu výslechu řídit. Při volbě a přípravě potřebných technických prostředků se volí vhodné umístění těchto prostředků tak, aby neodváděly pozornost vyslýchaného. Taková technika se musí připravit v dostatečném časovém předstihu. Mezi potřebné technické prostředky lze zařadit kamerový systém, který zajistí záznam výslechu a audiotechniku, která zajistí zvukový záznam.

5. Stadia výslechu

Kriminalistika doporučuje následující stadia výslechu:

- úvodní stádium výslechu,
- stádium souvislého líčení (monolog),
- stádium otázek a odpovědí (dialog).

5.1 Úvodní stádium výslechu

Úvodní stádium začíná prvotním setkáním vyslychajícího s vyslychaným a jeho přivítáním. Vyslychaný je vyzván k prokázání totožnosti, aby se ověřilo, zda je opravdu tím, koho je třeba vyslechnout. Po ztotožnění se vyslychaný seznámí s předmětem výslechu a jaké má procesní postavení. Vyslychaný je dotázán na osobní údaje, které se zapíše do předtištěné části protokolu. Je-li vyslychán obviněný, musí se zjistit jeho osobní poměry a jestli byl v minulosti pravomocně odsouzen. Pokud osoba u výslechu uvede, že má obavy o svůj život, život někoho z rodinných příslušníků nebo o majetek, je potřeba zvážit možnost utajení podoby a totožnosti. Pro navození příjemnější atmosféry je záhodno pohovořit s vyslychaným na jiné téma, než které je předmětem výslechu.²⁴ Na úplný závěr se vyslychající dotáže vyslychaného, zda porozuměl poučení, využije práva odeprít výpověď, není nositelem státního či státem uznávaného tajemství vztahujícího se k předmětu výslechu a zda pochopil předmět výslechu.

5.2 Stádium souvislého líčení (monolog)

V průběhu tohoto stadia vyslychaný vypovídá k události, se kterou byl seznámen v úvodním stadiu. Od vyslychaného se očekává, že uvede veškeré důležité informace, na které si vzpomíná. Pokud vyslychaný neví, kde začít, je vhodné vyslychanému poradit, kde začít, k jaké věci a okolnosti se má vyjádřit.²⁵ Jedná-li se v tomto stadiu o obviněného, má možnost vyjádřit se ke sdělenému obvinění, ke skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a předloženým důkazům. Vyslychající by neměl na vyslychaného spěchat a bezdůvodně ho přerušovat.

²⁴ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 190-191. ISBN 80-7317-036-1

²⁵ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 167. ISBN 80-86898-36-9

5.3 Stadium otázek a odpovědí (dialog)

Podstata dialogu spočívá v kladení otázek vyslychajícím a získávání odpovědí od vyslychaného na ně. Těmito otázkami se doplňuje a zpřesňuje stadium monologu. Otázky by měly být krátké, srozumitelné, aby vyslychaný mohl odpovědět jednoznačně. V žádném případě nesmějí být kladeny sugestivní nebo kapciózní (úskočné) otázky. Za sugestivní otázku se považuje, když taková otázka obsahuje odpověď, kterou by chtěl vyslychající slyšet.²⁶ Kapciózní otázkou se myslí otázka klamavá, úskočná a předstírající nepravdivé skutečnosti. Cílem této části výslechu je odstranit rozpory výpovědí dalších osob, které vypovídaly v té samé věci. Jsou-li všechny otázky položeny a zodpovězeny, zapíše se výpověď do protokolu. Tento protokol dáme vyslychanému přečíst a pokud nemá výhrady, podepíše jej. Taktéž vyslychající protokol podepíše a další osoby, které jsou výslechu přítomni, učiní to samé.

²⁶TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie, 1999.s. 211-231. ISBN 80-7251-007

6. Taktika výslechu

Taktikou výslechu se rozumí tvůrčí proces založený na výběru a aplikaci vhodných taktických postupů pro dosažení cíle výslechu v konkrétní výslechové situaci.²⁷ Obecnou úlohou výslechu je získání úplně a věrohodné výpovědi. Nelze říci, že vždy bude mít vyslyšající před sebou spolupracujícího vyslyšchaného. V opačné situaci, kdy bude vyslyšající spolupracovat, také nemá vyslyšající zcela vyhráno. Zde je výhodou, že vyslyšchaný chce spolupracovat a vypovídat pravdu. Vlivem osobního zaujetí ve věci je vyslyšchaný pevně přesvědčen svou pravdou a díky tomu mohou být jeho informace nepravdivé, nepřesné, neúplné. Tato situace vzniká při formování výpovědi deformací paměťových stop ve vědomí vyslyšchaného.²⁸

Mezi základní taktické postupy patří:

1. formování psychologického kontaktu vyslyšajícího s vyslyšchaným,
2. analýza výpovědi v průběhu výslechu,
3. pomoc vyslyšchanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce,
4. psychologické působení na lživě vypovídajícího, za účelem získání pravdivé výpovědi.

První dva taktické postupy bývají označovány jako obecné, jelikož se využívají u každého výslechu. Zbylé dva lze označit jako zvláštní, neboť se uplatňují v případě potřeby.²⁹

6.1 Formování psychologického kontaktu vyslyšajícího s vyslyšchaným

Psychologický kontakt mezi vyslyšajícím a vyslyšchaným je považován za důležitý faktor, který významně rozhoduje o úspěchu výslechu. Ze strany vyslyšajícího je žádoucí, aby vyslyšchaného přiměl ke komunikaci a spolupráci. Může například projevit zájem o jeho osobu a problémy. Tímto bude vyslyšající vhodně působit na psychiku vyslyšchaného a posílí tak zájem o vypovídání pravdy. Toto vše vyslyšající vhodně

²⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 111. ISBN 978-80-7380-095-6

²⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 206. ISBN 80-7317-036-1

²⁹ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. s. 216-218. ISBN 80-725-1007-X

podpoří slušným chováním a oslovování osoby jménem, což v osobě vzbudí pocit rovnosti mezi nimi.

Za nejdůležitější způsoby formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným lze považovat zejména:³⁰

- a) vhodný způsob zajištění přítomnosti vyslychaného,
- b) vhodné výslechové prostředí,
- c) správný způsob chování vyslychajícího,
- d) vhodná forma seznámení s procesním postavením vyslychaného,
- e) vhodný psychologický přístup podle odlišnosti osobnosti vyslychaného.

Ad a)

Přítomnost vyslychané osoby se může zajistit několika způsoby, přičemž se budou volit podle procesního postavení osoby. Je zbytečné, když se například svědkovi, od kterého se potřebují zjistit důležité informace k případu, bude hrozit sankcemi v případě jeho nedostavení se k výslechu. Vzhledem k tomu, že se svědek nechce vyhnout výpovědi, mohl by takové výhrůžky sankcemi brát osobně, pravděpodobně by již na začátku ochabl vztah vyslychajícího s vyslychaným. Postačí nám proto s osobou domluvit nejvhodnější termín, který se hodí jak vyslychajícímu, tak vyslychanému a pro formalitu poslat ještě předvolání písemně.

Ad b)

Volba vhodného výslechového prostředí vychází z organizačně-materiální přípravy výslechu. Je velmi důležité, jak se vyslychající a vyslychaný v místnosti, kde probíhá výslech cítí. Jestliže pro oba bude prostředí působit příjemným dojmem, odrazí se to i na spolupráci vyslychajícího s vyslychaným a celkovém výsledku výslechu.

Ad c)

Pod pojmem správného způsobu chování vyslychajícího si lze představit jednání dle norem slušného chování a zdvořilosti. Vyslychající by měl slušně pozdravit a představit se vyslychanému, ve zkratce uvést, jaký je důvod vyzvání dané osoby k výslechu. Vyslychající by se měl vcítit i do pocitů vyslychaného, projevit zájem o jeho osobní starosti a krátce s ním pohovořit i o jiných věcech, které se netýkají předmětu výslechu. Taktéž by se měl vyvarovat předpojatosti a zaujetí pohledu na věc.

³⁰ NĚMEC, Miroslav. Kriminální taktika pro policisty. Praha: Eurounion, 2004. s. 207. ISBN 80-7317-036-1

Ad d)

Vyslýchaný se seznámí s předmětem výslechu, proč je předvolaný, jaké procesní postavení v případě zaujímá a dále se seznámí s právy a povinnostmi. V této fázi by měl vyslychající zapřemýšlet o vhodnosti zvolení tónu hlasu. Lze-li očekávat, že se osoba bude uchýlovat ke lži, zvolí rázný tón hlasu, v případě, že se bude jednat o předvolaného svědka, nebude nejspíš zapotřebí využívat ostřejšího tónu, naopak bude záhodno zvolit hlas mírnější.

Ad e)

O této části již pojednává analýza osoby a osobnosti vyslychaného ve fázi přípravy výslechu. Z této části už jsou získány poznatky o chování vyslychaného a z nich předurčené volby taktických postupů, díky kterým je u vyslychajícího zajištěna pozitivní spolupráce a tím získání důležitých informací.

6.2 Analýza výpovědi v průběhu výslechu

K získání pravdivých a úplných výpovědí v průběhu výslechu je potřeba neustále vyhodnocovat informace, které se lze z výslechu dozvědět a porovnávat s informacemi, které už jsou známy z předchozích výslechů, z odebraných stop z místa činu nebo kamerových záznamů. K tomu, aby se zjistila hodnověrnost a úplnost výpovědi svědka je nutné zjistit od vyslychaného všechny podrobnosti a zjistit kde tyto informace získal a kdo mu je může potvrdit. Jestliže jsou zjištěny odlišnosti ve výpovědi s ostatními důkazy, nemusí vyslychaný nutně lhát.³¹ Může se tak stát z důvodu, že odstupem času některé části děje vyslychaný nevědomky vytěsnil. V tomto případě je potřeba zjistit důvody, které vedly k nesprávné výpovědi a pomoci mu vzpomenout na části děje, které si myslí, že už zapomněl. Je třeba si uvědomit, že zde se jedná o svědka, který nechce vědomě lhát, ale pouze se plete.

V opačném případě stojí před vyslychajícím svědek, který má zájem nevypovídat pravdivě. Lživou výpověď lze odhalit při opakovaných otázkách, které se mírně pozmění a na stejnou otázku pak vyslychající dostane rozdílnou odpověď, protože nepravdivě vypovídající osoba v průběhu výslechu nepřemýšlí, jak na tuto otázku odpověděla předtím. V případě, že vyslychající pojme podezření, že vyslychaný nevypovídá pravdu, měl by zvolit taktický postup, jak ho usměrnit k tomu, aby vypovídal pravdu.

³¹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. 2.*, přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. s. 336. ISBN 80-7179-878-9

Takovým postupem je zapotřebí vyslýchaného přesvědčit, že si takovýmto počínáním nepomůže, ba naopak může jako svědek spáchat přestupek křivého vysvětlení. Osoba nám během výslechu uvádí mnoho okolností, které má vyslýchající za úkol prověřit, zda okolnosti, které uvádí, se opravdu mohli stát tak, jak vypovídá. Může se stát, že vyšetřováním události vyjde najevo, že vyslýchaný nemohl vidět událost tak, jak ji popisuje. Je například zjištěno, že vyslýchaná osoba má před domem vzrostlý strom, díky kterému nemohla vidět detaily útoku napadení tak, jak je popisuje nebo například vlivem špatných světelných podmínek nemohla vidět barvu oblečení.

Nedílnou součástí analýzy je sledování neverbálních projevů vyslýchané osoby.³² Neverbálním projevům lze přikládat velký význam. Skrývají v sobě mnoho informací, které může vyslýchající využívat, ale také prostřednictvím nich ovlivňovat vyslýchaného. Pozorně se vyslýchající zaměřuje na jeho mimiku, pohledy, tělesné pohyby a tělesný postoj. Tyto složky o vypovídajícím něco říkají. Nynější psychický stav se odráží ve výrazu obličeje, ze kterého lze s velkou přesností vyčíst pocit štěstí, překvapení, strachu, zloby, smutku, spokojenosti a zájmu. Pozor si vyslýchající musí dát na osoby, které umějí velmi dobře ovládat výrazy v obličeji. Může se jednat o situace, které osoba často zažívá a umí se podle nich přizpůsobit. Předstírání výrazu v obličeji není nikdy natolik přirozené, aby to zkušený vyslýchající nerozpoznal.

S výrazy v obličeji úzce souvisí pohledy. U pohledů vyslýchající sleduje, na co se osoba dívá, kolikrát se na danou osobu či věc podívala, jaký byl sled pohledů na různé cíle, jak dlouho se díval na určitou věc či osobu a jak reagují zornice na nastalou emocionálně vypjatou situaci. Určité typy pohledů leccos napoví při provedení vyšetřovacího pokusu. Pokud pachatel uvidí zbraň, kterou byl trestný čin spáchán a o které si zároveň myslel, že vyšetřovatel neví, bude se na ni dívat upřeným dlouhým pohledem. Naopak bude-li obviněný vědět, že vyšetřovatel o zbrani ví, pravděpodobně se bude místu, kde je zbraň položena, pohledem vyhýbat.³³

Délku pohledu může vyslýchající využít pro rozhození nebo uklidnění psychického stavu vyslýchaného. Pro většinu lidí je nepříjemný dlouho trvajícím přímý pohled z očí do očí. U osob, které se neznají, v tomto případě vyslýchající s vyslýchaným vede dlouho trvajícím pohled z očí do očí k rozhození psychického stavu vyslýchaného a jeho sebejisté pozice. Takto dlouhý pohled vede k určité agresi, proto pokud se ví, že osoba má sklony

³² ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Kriminální psychologie*, 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998, s. 188-198. ISBN 80-85858-70-3

³³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. s. 189-193. ISBN 978-80-906974-0-9

k násilnému jednání, užíváme pohledu s rozumem, obzvláště jestli výslechu není přítomný nikdo jiný než vyslychající s vyslychaným. Pokud potřebuje vyslychající naopak uvolnit napětí vyslychaného, odvrátí po přiměřenou dobu pohled například do monitoru počítače.

Prostřednictvím tělesných pohybů lze vyhodnotit, v jakém rozpoložení se vyslychaný nachází. Pokud vyslychaný neustále klepe nohou, lze z tohoto pohybu vyčíst vnitřní neklid. Také situaci, kdy má tendenci neustále si hrát s tužkou na stole, skládat si do různých tvarů list papíru, neustále nasazování brýlí naznačují, že je vyslychaný z nějakého důvodu nervózní. Zvýšenou pozornost musí věnovat vyslychající změnám tělesných pohybů vyslychaného v závislosti na vývoji výslechu.

I tělesný postoj a držení těla může vypovídat o psychickém stavu vyslychaného. Sebevědomí vyslychaného je doprovázeno vzpřímenou hlavou, hrudník vypnutý a ramena zvýšená. Pokud bývá vyslychaný nejistý, bývá hlava skloněná, ramena svěšená.

6.3 Pomoc vyslychanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce

Tato pomoc bude nejčastěji poskytována svědkovi, protože u něj lze předpokládat, že vypovídat chce, jen si z určitých důvodů nemůže vzpomenout. Osoba, která skutečně spáchala trestný čin, si takový čin s velkou mírou pravděpodobnosti dobře pamatuje, pokud není ovlivněna alkoholem, drogami nebo léky. Další skupinou osob, které si špatně vybavují okolnosti trestného činu jsou pachatelé sériových zločinů, nedbalostních zločinů a pachatelé, u kterých k trestnému činu došlo již před delším časovým úsekem.³⁴

Pomoci je třeba osobám, které z jakéhokoliv důvodu uvádí informace nepřesné, chybné, částečné nebo si nemohou vzpomínky vybavit. Je třeba mít na paměti, že každý člověk si zapamatuje danou věc jinak. Vliv na toto vnímání má psychický stav, pozornost, soustředěnost, fyzický stav a vztah k dané události. Člověk, který se celé události účastnil (např. okradený, napadený), bude mít detailnější a ucelenější přehled o okolnostech než náhodný kolemjdoucí, který viděl vše z dálky, a ještě jen část děje.³⁵ Lidé všeobecně vnímají a lépe si pamatují mimořádné události než běžné události všedního dne.³⁶

³⁴ MUSIL, Jan a kol. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. s. 159-161. ISBN: 80-206-0423-5

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Kriminální psychologie*, 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. s. 203. ISBN 80-85858-70-3

³⁶ MUSIL, Jan a kol. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. s. 160-161. ISBN: 80-206-0423-5

Při použití tohoto taktického postupu se nedoporučuje přerušovat vyslýchaného ve fázi monologu bezprostředně po zjištění odlišnosti mezi výpovědí a do té doby zjištěnými informacemi. S pomocí je nejlépe začít po ukončení monologu, není-li zbylí, je možnost pomoci po skončení určité části monologu. Pomoc, kterou vyslychající poskytne nesmí být násilná, nesmí vyslychanému vkládat do úst myšlenku, kterou chce vyslychající slyšet a měla by být téměř nepostřehnutelná. Díky tomu by měl vyslychající sám přijít na to, kde uvedl špatnou informaci a mohl ji uvést na pravou míru.³⁷

Pro vybavení zdánlivě zapomenuté skutečnosti lze použít různé pomůcky, díky kterým si vyslychaná osoba může lépe vzpomenout na okolnosti předmětné události. Za takové pomůcky lze považovat například mapy, schémata, fotografie, katalogy oblečení. Osoba musí mít vždy dostatečný výběr z několika druhů, aby nebyla sugestivně ovlivněna.³⁸

6.4 Psychologické působení na lživě vypovídajícího, za účelem získání pravdivé výpovědi

Tento taktický postup se použije v situacích, kdy vyslychaná osoba z určitého důvodu nechce vypovídat pravdivě. Účelem tohoto postupu je odhalit důvody, proč vyslychající vědomě lže a působit na něj tak, aby tento postoj změnil a začal vypovídat pravdu. Jedinou možností, jak zapůsobit na vědomě lhoutícího vyslychaného je přesvědčování. V žádném případě nesmí být využito nereálných slibů, vyhrožování, vydírání nebo dokonce užití násilí. Vyslychající se snaží prostřednictvím přesvědčování dokázat vyslychanému, že jeho jednání postrádá smysl a může svou lživou výpovědí přitížit i nevinné osobě.³⁹

Mezi dílčí taktického postupy psychologického působení, které slouží k překonání lživé výpovědi vyslychaného patří:⁴⁰

- a) odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících lživou výpověď,
- b) stimulování kladných vlastností vyslychaného,
- c) využití emocionálního napětí vyslychaného,

³⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 252. ISBN 978-80-7380-038-3

³⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 253. ISBN 978-80-7380-038-3

³⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika. 2., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 120. ISBN 978-80-7380-095-6

⁴⁰ MUSIL Jan, KONRÁD Zdeněk a SUCHÁNEK Jaroslav. *Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2004. s. 334. ISBN 80-717-9878-9

- d) využití vnitřních rozporů výpovědi a rozporů mezi výpovědí a jinými důkazy,
- e) využití reflexivních úvah lživě vypovídajícího.

Ad a)

Pokud vyslychající pojme při výslechu podezření, že vyslychaný nemluví pravdu, je třeba začít zjišťovat, co k tomu vyslychaného vede a za pomoci psychologického působení přesvědčit, aby začal vypovídat pravdivě.⁴¹ Možných důvodů, proč vyslychaný nevypovídá pravdivě může být hned několik. Základní rozdělení důvodů je podle subjektivních a objektivních příčin. Subjektivními příčinami lživé výpovědi je strach z potrestání, strach z toho, jak na vyslychaného bude pohlížet okolí v případě potrestání, obava o ztrátu zaměstnání, strach ze msty osob, proti kterým bude vedena výpověď.⁴² Z toho všeho vyplývá snaha vyslychaného vyjít z této situace s „čistým štítem“. Objektivními příčinami může být ovlivnění dalšími osobami, které byly jsou v celé události zainteresovány.

Ad b)

Tímto taktickým postupem může vyslychající zapůsobit na vyslychaného tak, aby přehodnotil svůj dosavadní postoj ke své výpovědi. Je zde předpokladem, že se vyslychající zabýval vlastnostmi vyslychaného, zejména jeho osobností, názory, životními postoji, zkušenostmi, morálními a charakterovými vlastnostmi.⁴³ Na základě těchto vlastností může vyslychající zapůsobit na vyslychaného tak, aby začal pochybovat o své výpovědi a v nejlepším případě začne mluvit pravdivě. Tato metoda se nejlépe užije u pachatelů nedbalostních trestných činů, svědků a dosud netrestaných pachatelů, jestli že pachatel není zcela přesvědčen, že bude lhát, ale ještě mu postačí lehké postrčení k uvedení pravdy.⁴⁴ U vyslychaného je potřeba potlačit jeho záporné vlastnosti, ale naopak vyzdvihnout kladné vlastnosti (např. dosavadní spořádaný způsob života, kladná pověst společenské postavení, prestižní povolání, trestně bezúhonný), potom je větší pravděpodobnosti, že bude vypovídat pravdivě.

Ad c)

Všeobecně lze říci, že osoba, která je pachatelem protiprávního jednání, byla předmětem útoku nebo byl takovému jednání přítomna, se nachází ve stavu

⁴¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 121. ISBN 978-80-7380-095-6

⁴² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. s. 336. ISBN 80-7179-878-9

⁴³ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: Učeb. pro právnické fak., stud. obor právo*. Praha: Naše Vojsko, 1986. s. 167-170

⁴⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 122. ISBN 978-80-7380-095-6

emocionálního napětí.⁴⁵ V takovém napětí se osoba chová jinak, než by se chovala v zcela běžné situaci. Samotný výslech vytváří na osobu tlak emocionálního napětí, jelikož už samotný výslech není pro vyslýchaného příjemnou a běžnou záležitostí. Pro vyslychajícího není ideální, když je vyslychaný vlivem emocí velmi rozrušen. V tomto případě je potřeba ho uklidnit a změnit téma na něco jiného, než je předmětem výslechu. Za ideální stav se nepovažuje ani úplný klid vyslychaného, jelikož by nemusel s vyslychajícím zcela spolupracovat nebo by výpověď nebyla zcela přesná a pravdivá. Proto je ideální udržovat přiměřené emocionální napětí po celou dobu výslechu.

Ad d)

Tento způsob taktického postupu je jedním z nejefektivnějších, jak získat pravdivou výpověď. Vyslychající si poznamenává důležité detaily výpovědi a čeká, kdy přijdou první rozpory ve výpovědi. V tuto dobu ještě není ten správný čas, kdy vyslychaného upozornovat, že se o jeho lživé výpovědi ví, ale nechat ho, aby se dále do své lži zapletl. Vypovídající se dále zaplétá do svých lží, až se z jeho výpovědi stává jeden velký nesmysl, kdy výpověď postrádá logiku a smysl. Vznikají další závažné rozpory ve výpovědi, na které se vyslychaný upozorní, a jestliže je není schopen vysvětlit, zdůrazní se neúčelnost jeho výpovědi a v tento moment by měl vyslychající začít mluvit pravdu.⁴⁶

⁴⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 353-357. ISBN 80-7204-194-0

⁴⁶ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: Učeb. pro právnické fak., stud. obor právo*. Praha: Naše Vojsko, 1986. s. 167-170

Ad e)

Úkolem tohoto dílčího taktického postupu je vytvoření myšlenkové úlohy vyslychajícím, kterou vyslychaný může, ale nemusí řešit.⁴⁷ Myšlenkové úlohy lze dělit do dvou skupin:⁴⁸

1. Myšlenkové úlohy vytvořené bezprostředně před výslechem

a) Na základě myšlenkové úlohy, kdy si vyslychající připraví různé asociace, vyslychaný usoudí, že z nějakého důvodu nemá cenu lhát.

b) Úloha, kterou může vyslychaný řešit na základě svých představ o množství nashromážděných důkazů, svědčící o jeho lživé výpovědi. Vyslychající podá vyslychanému informaci o tom, že mají dostatek důkazů v neprospěch vyslychaného. V tuto chvíli by měl vyslychaný přeorientovat svou výpověď ze lživé na pravdivou, jelikož je morálně neúnosné trvat na lživé výpovědi.

2. Myšlenkové úlohy vytvořené v průběhu výslechu

a) Myšlenková úloha, kterou může vyslychaný řešit na základě navozených asociací tak, že jeho lživá výpověď je neúčelná a neudržitelná vzhledem k důkazům, které svědčí o lživé výpovědi.

b) Myšlenková úloha, kterou může vyslychaný na základě své lživé výpovědi a rozporů mezi fakty, kterými disponuje vyslychající tak, že trvání na lživé výpovědi by bylo neudržitelné a může přehodnotit své lživé úmysly na pravdivou výpověď.

Vyslychající se nemusí striktně držet pouze výše uvedených myšlenkových úloh. Vyslychající může vytvořit další myšlenkové úlohy, které docílí změnu lživé výpovědi vyslychaného na pravdivou. Vyslychající musí po celou dobu dodržovat platné zákony a morální zásady, aby vyslychaný nenabyl dojmu, že vyslychající tzv. „vaří z vody“ a nemá dostatečné informace. To by vedlo k tomu, že vyslychaný zůstane dál u své lživé výpovědi.

⁴⁷ PORADA, Viktor a kol. Kriminálnístika. Brno: Cerm, 2001. s. 357. ISBN 80-7204-194-0

⁴⁸ KONRÁD, Zdeněk, NĚMEC, Miroslav, NOVOTNÝ, František. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 30-31. ISBN: 978-80-7251-294-2

7. Dokumentace výsledku

Dokumentace výsledku je nejdůležitějším prostředkem k zachycení důležitých informací, jejich trvalému uchování (na papíru, na CD, DVD, flashdisk, informační systémy PČR) a následně dlouhodobou využitelnost. Je potřeba si uvědomit, že na dokumentaci výsledku jsou kladeny vysoké nároky, jelikož je potom využita policejním orgánem, státním zástupcem a hlavně soudem. Musí tedy obsahovat nezkreslené a přesné informace od vyslychaného. Úkolem dokumentace je zachytit předmětnou situaci se všemi okolnostmi děje, aby si osoba, která u toho nebyla, si mohla o celé události udělat představu.

7.1 Protokol o výsledku

Protokol o výsledku je vždy povinnou formou dokumentace výsledku. O náležitostech protokolu pojednává ustanovení § 55 odst. 1 trestního řádu⁴⁹, kdy se v něm říká, že se o každém úkonu v trestním řízení sepíše zpravidla při úkonu nebo bezprostředně po něm, protokol, který musí mimo jiné náležitosti obsahovat stručné a výstižné vyličení průběhu úkonu.

Na protokol je kladeno z hlediska trestního práva procesního a ze strany kriminalistické taktiky mnoho požadavků. Je to proto, že si vyslychající nemůže dovolit jakékoliv nepřesnosti, nedostatky, chyby ve zpracování, jelikož by měly negativní dopad na výsledek výsledku, ale především na výsledek celého vyšetřování.⁵⁰ Při sepisování protokolu je potřeba řídit se několika zásadami, mezi které patří:⁵¹

a) výstižnost

Pojem výstižnost se nachází v ustanovení § 55 odst. 1 písm. d) trestního řádu⁵², kde se píše, že protokol musí obsahovat stručné a výstižné vyličení průběhu úkonu. Výstižností se rozumí shoda písemné zachycení výpovědi a skutečnou ústní výpovědi. Téměř nikdy nebude panovat stoprocentní shoda písemného a ústního vyjádření vyslychaného, protože písemnou formou nelze nikdy přesně vyjádřit to, jaký má

⁴⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. s. 223-226. ISBN 978-80-906974-0-9

⁵¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. s. 145-149. ISBN 80-85981-01-7

⁵² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

vyslýchaný výraz ve tváři, jak zvyšuje intonaci, rychlost řeči. Dále se projevuje vyjadřování prostřednictvím gestikulace, která vyjadřuje rozpoložení vyslýchaného.⁵³

b) objektivnost

Znamená, aby vyslychající zapisoval pouze informace, které v průběhu výslechu vypověděl vyslýchaný a nesmí do nich proniknout jeho subjektivní názory. V praxi se tak děje nejčastěji vyslychajícím začátečníkům, kteří zapíší do protokolu informaci, kterou vyslýchaný neřekl, přesto že z jeho výslechu tato informace vyzněla.

c) autentičnost

Autentičností se rozumí požadavek, aby byly do protokolu zachyceny pouze informace, které byly získány při tomto výslechu, nikoliv informace, které byly získány z jiných zdrojů (např. výpovědi jiných osob). Častým porušením této zásady je, že není výpověď zapsána, jelikož se vyslýchaný odkazuje na svou předchozí výpověď.

d) přesnost

Je potřeba, aby vyslychající zajistil maximální přesnost informace od vyslýchaného. Vyslychající musí dohlížet v průběhu výslechu na to, aby vyslýchaný nepodal obecné či neurčité údaje a je-li tomu tak, musí vyslychající požádat o jejich upřesnění.

e) jednoznačnost

Za jednoznačné vyjádření lze považovat takové vyjádření, které nepřipouští více významů. Aby vyslychající předešel nejednoznačnosti výpovědi, je potřeba, aby kladl jednoznačné otázky.

f) zřejmost

Zřejmost protokolace výslechu vyplývá z jazykového vyjádření vyslychané osoby. Problém nastává, když vyslychaný používá určité termíny a pojmy, které jsou velmi specifické a v běžné řeči se nevyskytují nebo které používá určitá úzká skupina k dorozumění mezi sebou. Úkolem vyslychajícího je tyto termíny objasnit, a to i tehdy, jsou-li tyto termíny pro něj známy z důvodu, že po delším čase stráveným s vyslychajícím jím rozumí. V takovém případě je musí vysvětlit do protokolu sám vyslychaný. Kdyby se rozhodl sám vyslychající automaticky přeložit tyto termíny do běžné řeči sám, mohl by nastat problém, jelikož by se vyslychaný v dalších stadiích trestního řízení mohl vymlouvat, že takto nevypovídal.⁵⁴

⁵³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 213. ISBN 80-7317-036-1

⁵⁴ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. s. 231-236. ISBN 978-80-906974-0-9

Ve výslechové praxi se jeví problém, kterým je rozhodnutí vyslychajícího, kdy a v jaké formě začít sepisovat protokol o výslechu. Je třeba mít na paměti, že sepisováním protokolu by neměla být narušována plynulost výslechu, přerušován vzájemný kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným. V praxi existuje několik možností, jak sepisovat protokol o výslechu.⁵⁵

1. sepisování protokolu slovo od slova

V praxi jeden z nejčastějšího způsobu sepisování protokolu, jelikož není moc náročný. U této formy protokolace se zapisuje doslovný projev vyslychaného. Výhodou je poměrná přesnost zapsání výpovědi a menší nebezpečí, že zapomene vyslychající nějakou informaci zapsat. Nevýhoda spočívá v ztracení kontaktu vyslychajícího s vyslychaným, jelikož si musí zapisovat výpověď sám a nemá šanci postřehnout veškeré projevy vyslychaného. Další nevýhodou je narušování plynulosti výslechu, které má za následek ztrátu soustředění vyslychaného a následné prodloužení doby výslechu.⁵⁶

2. sepisování protokolu po částech

Tento způsob sepisování výpovědi je o něco náročnější než sepisování slovo od slova. Vyslychající si vyslechne od vyslychaného část výpovědi, která tvoří určitou souvislou část. Po tuto dobu si vyslychaný zapisuje poznámky o důležitých částech, které bude nutno upřesnit v dialogické části. Po každé takové části výpovědi se provede zápis do protokolu. Tento druh protokolace má předpoklady pro nejkvalitnější a nejpřesnější protokolaci výslechu.⁵⁷

3. sepisování protokolu najednou po skončení výslechu

Sepisování protokolu najednou po skončení výslechu je vhodný pro krátké a nenáročné výslechy a zároveň se předpokládá, že vyslychajícím je osoba s četnými zkušenostmi vyslychání a je vybavena velmi dobrou pamětí. V průběhu výpovědi vyslychaného si vyslychající musí zapisovat poznámky, za pomoci kterých se po ukončení výslechu zapisuje protokol. Největší výhodou tohoto druhu sepisování protokolu je nepřerušování výpovědi vyslychaného, čímž vypovídá plynule a nepřetržitě. Největší nevýhodou je nebezpečí sugestivního ovlivnění vyslychajícím, kdy utváří

⁵⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 215-216. ISBN 80-7317-036-1

⁵⁶ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. s. 142-145. ISBN 978-80-7251-307-9

⁵⁷ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. s. 144-147. ISBN 978-80-7251-307-9

myšlenky podle sebe, a tak je následně zapisuje do protokolu, kdy takovýto výklad už nemá mnoho společného s původní výpovědí vyslychaného.⁵⁸

7.2 Další způsoby dokumentace výsledku

V některých složitých případech je potřeba kromě sepsání protokolu o výsledku ještě zadokumentovat celkový způsob vyjadřování a chování vyslychaného. Získaný materiál není určen pouze k zaznamenání neverbálních projevů vyslychaného, ale dokumentuje také celý průběh výsledku. Ve výsledkové praxi se k dokumentaci kromě sepisování protokolu využívá nejčastěji zvukovým záznamem a obrazovým záznamem.

7.2.1 Zvukový záznam

Zvukový záznam se používá tam, kde je potřeba zachytit přesný obsah výpovědi vyslychaného, celkové klima výsledku a tam, kde sepisování protokolu není možné nebo trvá dlouho dobu. Výhodou zvukového záznamu je posouzení zákonného postupu, odhalení špatného postupu a špatně kladených otázek (sugestivní a kapciózní). Nevýhodou je pro vyslychajícího tlak, nervozita spojená s tím, že je nahráván a nechce udělat chybu. Proto se musí vyslychající na takto zaznamenaný výsledek řádně a svědomitě připravit a dodržovat zákonnost, jelikož špatně zvolená otázka může zhatit účel výsledku a nelze ji vzít zpět. V praxi se nejčastěji zvukový záznam pořizuje u závažných trestných činů a v případě důležitých výsledků obviněných a svědků.⁵⁹

7.2.2 Obrazový záznam

Veškeré výhody a nevýhody zvukového záznamu jsou zde kombinovány s obrazovým záznamem. Výhodou spojení těchto dvou záznamů je vytvoření uceleného dojmu o průběhu výsledku. Největší výhodou je mimika ve tváři a gestikulace po položení otázky vyslychajícím a následně možnost zpětného shlédnutí záznamu.

Účelem dokumentace výsledku je vytvořit obraz o průběhu a výsledku výsledku. Proto musí dokumentace obsahovat zejména:

- název orgánu činného v trestním řízení a číslo spisu,
- identifikační údaje vyslychané osoby,

⁵⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. s. 216-217. ISBN 80-7317-036-1

⁵⁹MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. s. 337. ISBN 80-7179-878-9

- poučení vyslýchaného podle jeho procesního postavení,
- verifikace skutečnosti, že vyslýchaný porozuměl poučení a předmětu výslechu,
- stručný a výstižný obsah volné výpovědi vyslýchaného, bez stylistických a literárních úprav prováděných vyslýchajícím,
- doslovné formulace otázek a odpovědi na ně,
- verifikace skutečnosti, že vyslýchaná osoba měla možnost seznámit se s obsahem protokolu a zda měla k jeho obsahu výhrady, či návrhy na doplnění a změny,
- čas započetí a ukončení výslechu,
- podpisové doložky všech přítomných osob.⁶⁰

Jestliže byl k dokumentaci výslechu použit zvukový nebo obrazový záznam, měla by tato okolnost být poznamenána v protokolu o výslechu.

⁶⁰ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 256-257. ISBN 978-80-7380-038-3

8. Praktická část

Výsledky dotazníku jsou řešeny formou grafů. Před samotnou tvorbou dotazníku byl proveden výzkum za účelem srozumitelnosti připravených otázek. V původní variantě výzkumu bylo počítáno s kombinací dotazníku v papírové a online podobě, avšak vzhledem k současné situaci, která panuje okolo nemoci Covid – 19, nebylo možné policisty obcházet osobně. Proto bylo přistoupeno k formě online dotazníku.

8.1 Charakteristika vzorku respondentů

V praktické části bakalářské práce je vybrán vzorek příslušníků Policie České republiky, kteří se z pozice jejich zařazení zabývají výslechy osob. Průzkum je proveden za pomoci dotazníkového šetření. Celkem se šetření zúčastnilo 93 respondentů.

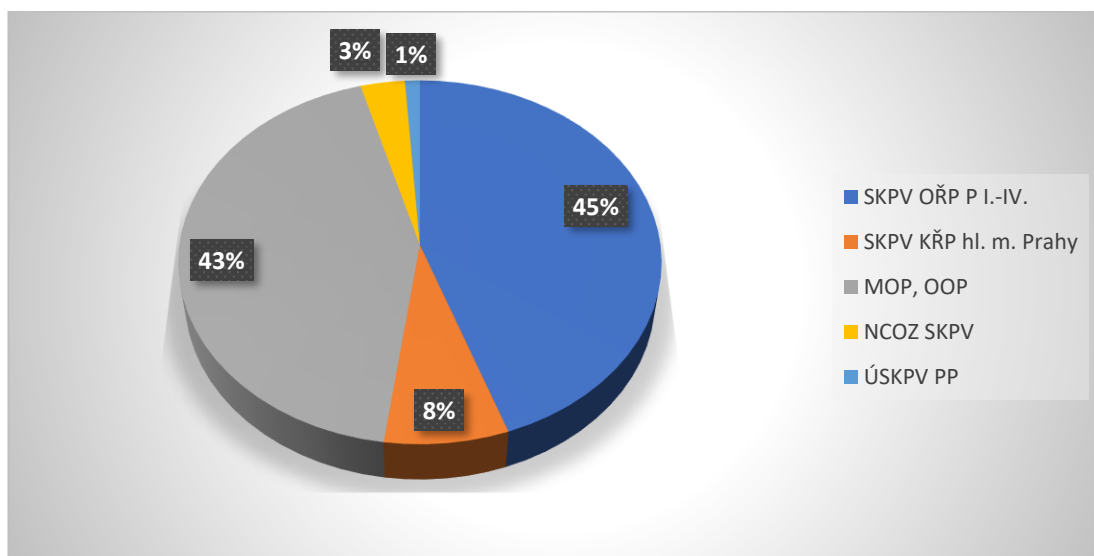
V dotazníku je celkem 20 otázek. Obsahuje otázky otevřené, polouzavřené i zavřené. K vyplnění dotazníku je potřeba 5-8 minut. Dotazník je sestaven tak, aby podal informace o policistech konajících jakýkoliv druh výslechu.

8.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Vyhodnocení otázky č. 1 Na kterém útvaru jste služebně zařazen?

Do šetření se aktivně zapojili respondenti z několika útvarů Policie České republiky. Jelikož někteří respondenti pojali odpovědi tak, že vyplnili pouze jejich obecné zařazení, nikoliv konkrétní útvar, rozhodl jsem se pro vytvoření šesti hlavních skupin. V procentuálním zastoupení se šetření zúčastnilo nejvíce respondentů služebně zařazených na Službě kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV), konkrétně na Obvodních ředitelstvích policie Prahy I-IV, a to 44 %. Další početnou skupinu respondentů tvoří policisté z místních oddělení policie v Praze a policisté z obvodních oddělení policie (43 %). Zbývající část je tvořena z respondentů SKPV Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (8 %), Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV (3 %), Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia (1 %).

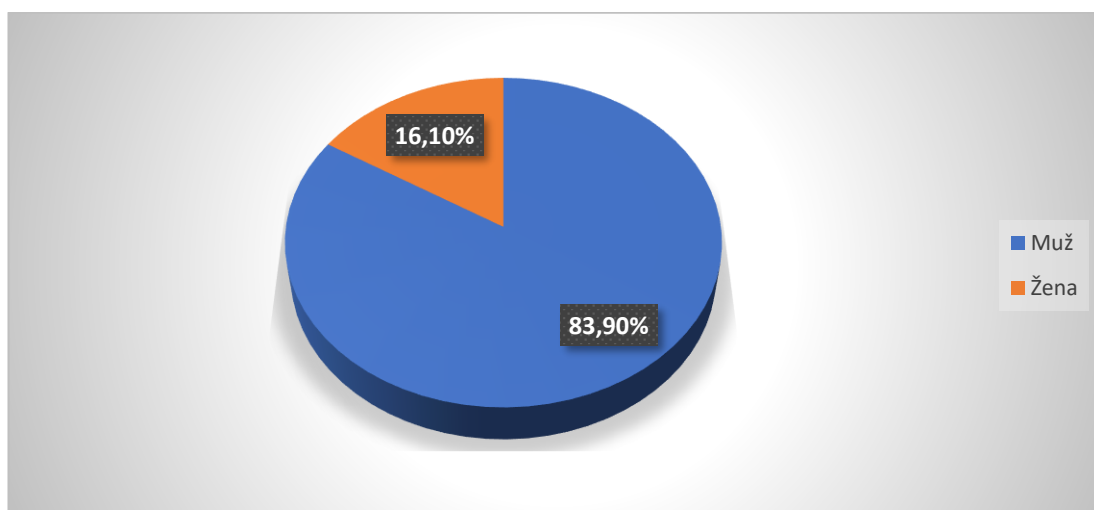
Graf č. 1 Na kterém útvaru jsou respondenti služebně zařazeni? ⁶¹

Vyhodnocení otázky č. 2 Jakého jste pohlaví?

Dotazníkového šetření se zúčastnili z velké části muži (83,9 %), zbývající část tvoří ženy, tedy 16,1 %.

Graf č. 2 Představení vzorku respondentů dle pohlaví ⁶²

Vyhodnocení otázky č. 3 Kolik je vám let?

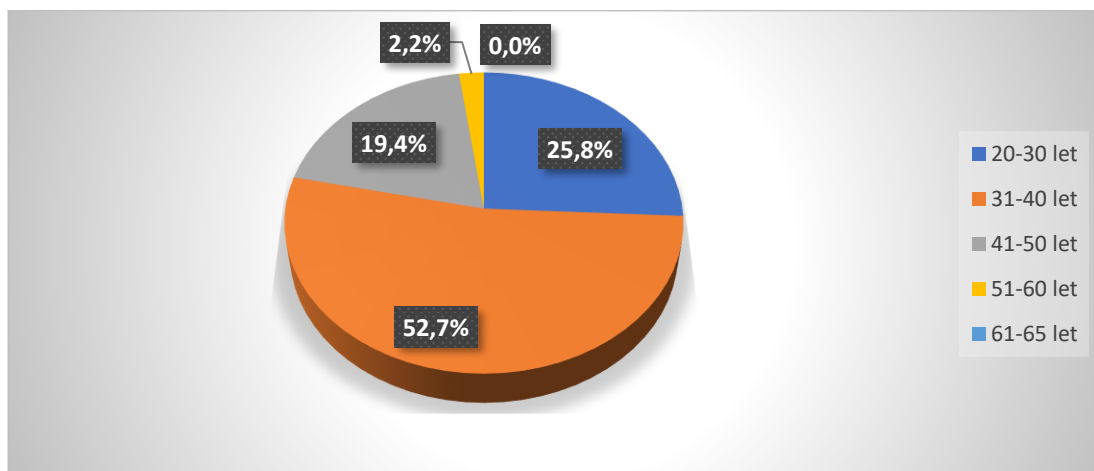
V rámci co možná největší anonymizace bylo přistoupeno k vyplňování věku respondentů v pěti skupinách. Věkové skupiny byly vytvořeny v souladu se zákonem č. 361/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Služební poměr příslušníka bezpečnostního sboru může vzniknout v 18 letech, přičemž je krajně nepravděpodobné, že by do 20 let

⁶¹ Zdroj: Vlastní výzkum

⁶² Zdroj: Vlastní výzkum

mohl tento příslušník vyslýchat osoby. V neposlední řadě služební poměr příslušníka končí v témže roce, kdy příslušník dovrší 65 let, proto nejvyšší věková skupina je omezena věkem, tedy do 65 let. Nejpočetnější skupinu respondentů tvoří skupina 31-40 let (52,7 %) a jako druhá nejpočetnější skupina je ve věku 20-30 let (25,8 %).

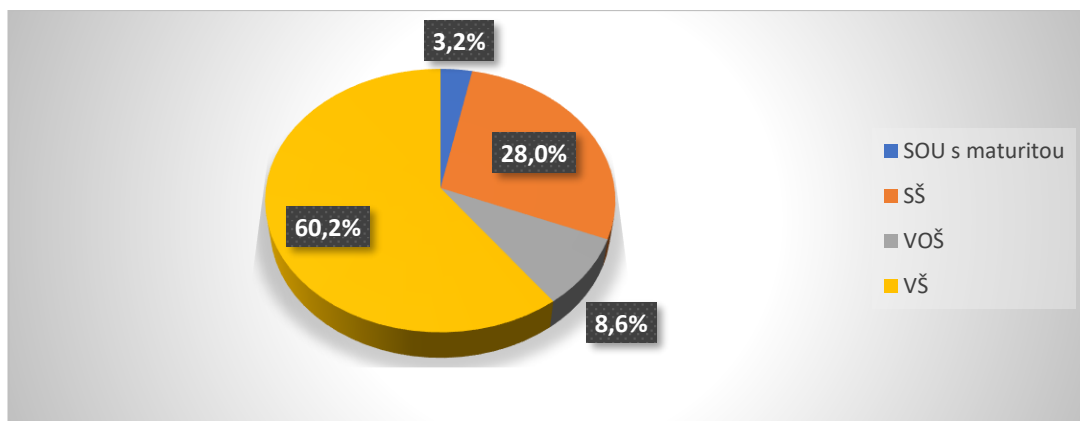
Graf č. 3 Představení vzorku respondentů dle věku ⁶³

Vyhodnocení otázky č. 4 Jaké je vaše nejvýše dosažené vzdělání?

Z šetření vyplývá, že osoby, které provádějí výslech, jsou z více než poloviny vysokoškolsky vzdělány (60,2 %). Takto vysoké procento je do jisté míry dáno tím, že více než polovina respondentů vykonává službu na SKPV. Na útvarech SKPV jsou z větší části tabulková místa, která vyžadují po příslušníkovi vysokoškolské vzdělání. Druhou nejpočetnější skupinou je skupina policistů, která vystudovala střední školu (28,0 %). Nejméně obsazenou skupinou jsou absolventi vyšší odborné školy (8,6 %) a absolventi středního odborného učiliště s maturitou (3,2 %).

Graf č. 4 Nejvýše dosažené vzdělání respondentů ⁶⁴

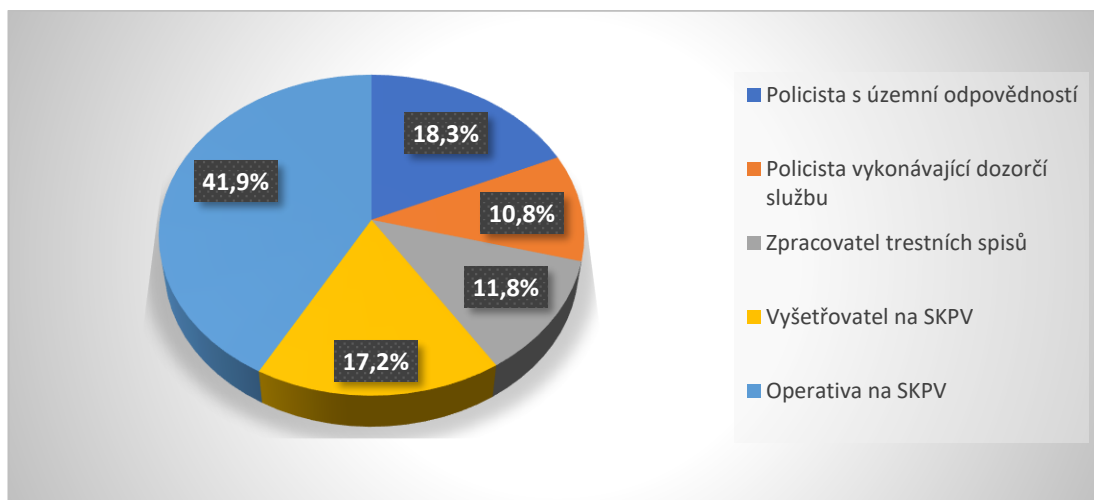
⁶³ Zdroj: Vlastní výzkum

⁶⁴ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 5 Jakou funkci zastáváte na vašem oddělení?

Z odpovědí respondentů je evidentní, že nejpočetnější skupina pracuje jako operativa na SKPV (41,9 %). Náplní práce policisty zařazeného na operativě SKPV (tzv. operatívec) je provádět šetření v přípravném řízení, konkrétně ve fázi prověřování. Jednou z hlavní části pracovního dne tvoří právě výslechy osob.

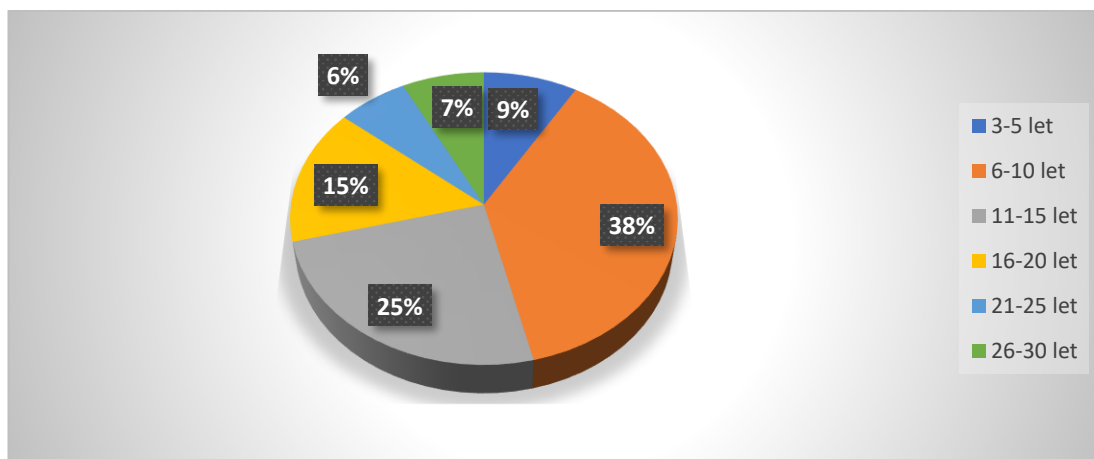
Graf č. 5 Funkce, které zastávají respondenti na svých odděleních ⁶⁵

Vyhodnocení otázky č. 6 Jak dlouho jste ve služebním poměru?

Nejpočetnější skupinou respondentů, která provádí výslechovou praxi, je skupina příslušníků PČR s délkou služebního poměru 6-10 let (38 %). Druhá nejpočetnější skupina je ve služebním poměru 11-15 let (25 %). Z uvedených dat vyplývá, že nejčastěji se můžeme setkat při výslechu s příslušníkem, který má odslouženo 6-15 let, a to v 63 %).

Graf č. 6 Délka trvání služebního poměru respondentů ⁶⁶

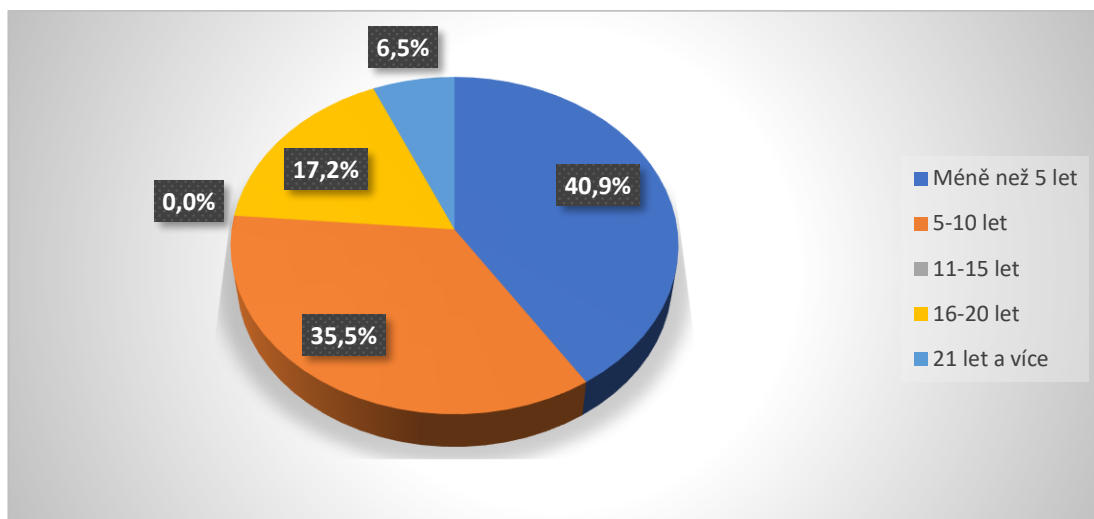
⁶⁵ Zdroj: Vlastní výzkum

⁶⁶ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 7 Jak dlouhá je vaše praxe v provádění výslechů?

V tomto grafu se ukazuje, že celých 40,9 % respondentů má praxi v provádění výslechu méně než 5 let. Druhá nejpočetnější skupina čítá 35,5 % respondentů, přičemž tito respondenti mají 5-10 let praxi ve výslechu osob. Výsledná procenta v této otázce korespondují s tím, že v předchozím grafu č. 6 jsou nejpočetnější skupinou příslušníci PČR, kteří mají odslouženo mezi 6-10 lety (38 %). Vezmeme-li v potaz, že většina příslušníků PČR stráví část služebního poměru tím, že je na základním útvaru policie, sbírá zkušenosti a nějakou dobu trvá, než se vypracuje do pozice, kde může provádět výslechy osob, je toto časové rozmezí odpovídající.

Graf č. 7 Délka praxe respondentů v provádění výslechů ⁶⁷

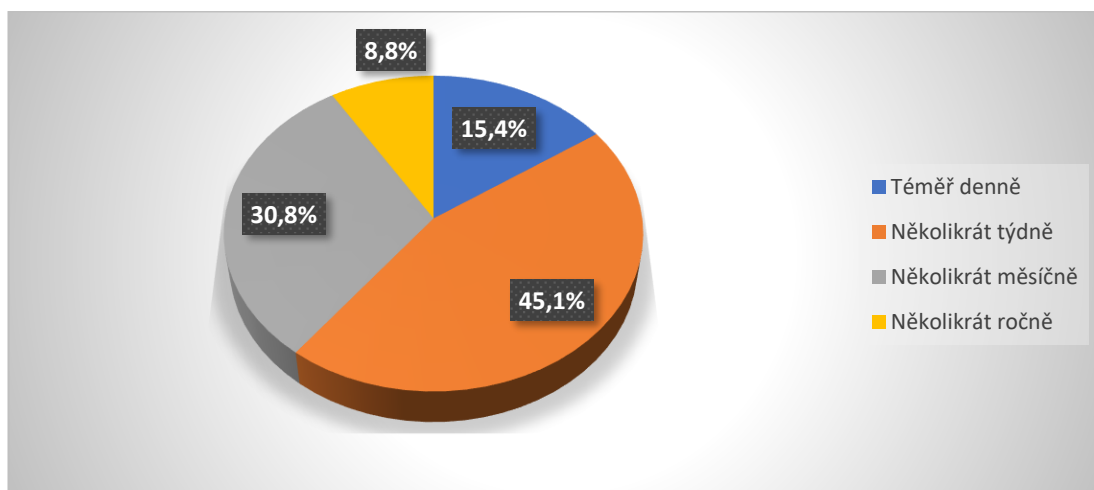

Vyhodnocení otázky č. 8 Výslech provádíte:

Několikrát týdně provádí výslech 45,1 % respondentů. Několikrát měsíčně provádí výslech 30,8 %. Z uvedeného průzkumu vyplývá, že převážná většina respondentů využívá výslech jako základní nástroj k získávání informací od osob.

⁶⁷ Zdroj: Vlastní výzkum

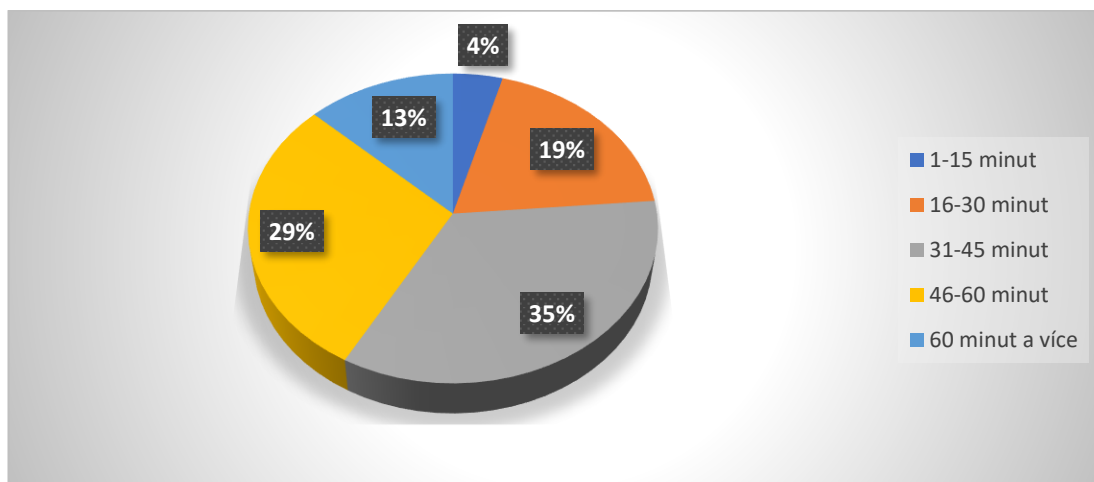
Graf č. 8 Četnost provádění výsledků u respondentů ⁶⁸

Vyhodnocení otázky č. 9 Jaká je průměrná délka vašeho výsledku?

Výsledku v časovém rozmezí od 31-45 minut se věnuje 35 % respondentů. Druhá nejpočetnější skupina se výsledku věnuje 46-60 minut 29 %.

Graf č. 9 Průměrná délka výsledku respondentů ⁶⁹

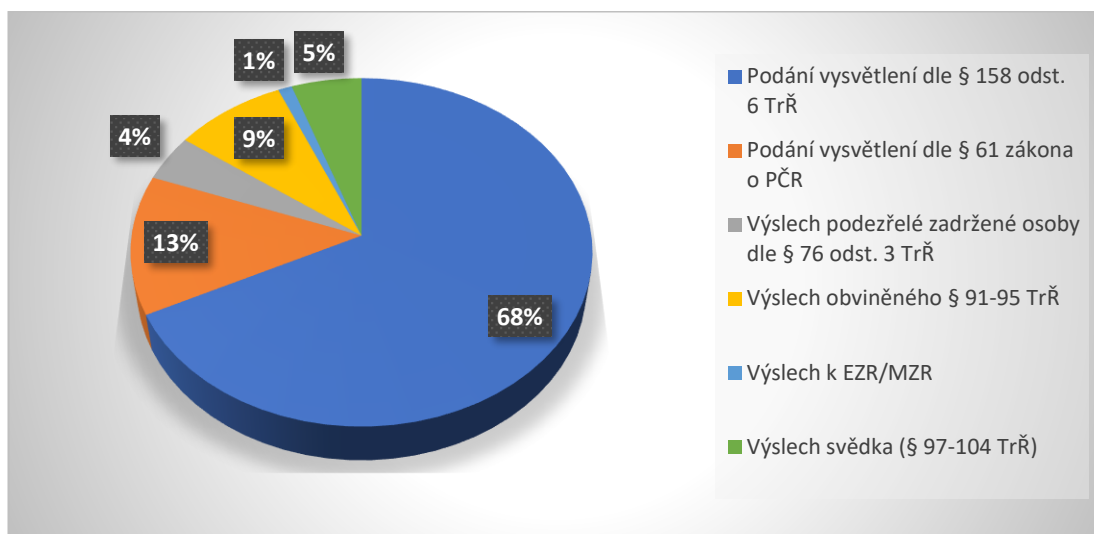
Vyhodnocení otázky č. 10 Jaký druh výsledku provádíte nejčastěji?

Z výzkumu vyplývá, že drtivá část respondentů (68 %) provádí nejčastěji podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 TrŘ. Nelze se ničemu divit, jelikož tento druh je jeden z nejzákladnějších a neobejde se bez něho jakékoliv trestní řízení. Druhý nejčastější druh výsledku je podání vysvětlení dle § 61 zákona o PČR (13 %). Tento druh výsledku je využíván nejčastěji u přestupkového jednání, proto reflektuje skupinu územních policistů z MOP a OOP.

⁶⁸ Zdroj: Vlastní výzkum

⁶⁹ Zdroj: Vlastní výzkum

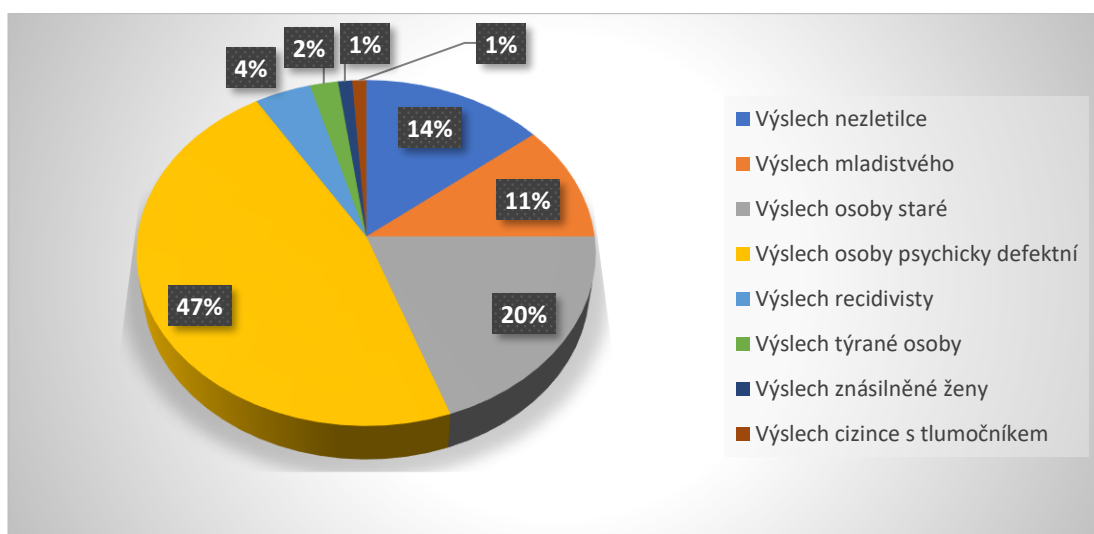
Graf č. 10 Nejčastější druhy výsledků u respondentů ⁷⁰

Vyhodnocení otázky č. 11 Který výslech hodnotíte ze své praxe jako psychicky nejnáročnější?

Za nejnáročnější výslech považuje 47 % respondentů výslech osoby psychicky defektní. Důvodem výběru zrovna tohoto druhu výslechu může být samotná složitost s takovou osobou vyjít a porozumět jí a dále pak samotné provádění výslechu v psychiatrickém zařízení. Složitost výslechu osoby staré vyplývá z tendence starých osob vracet se zpět k prožitým událostem a vyprávět je vyslyšajícímu, jelikož stará osoba má potřebu si s někým popovídat. Proto výslech osoby staré označilo 20 % respondentů za nejnáročnější druh výslechu.

Graf č. 11 Nejnáročnější druh výslechu podle respondentů ⁷¹

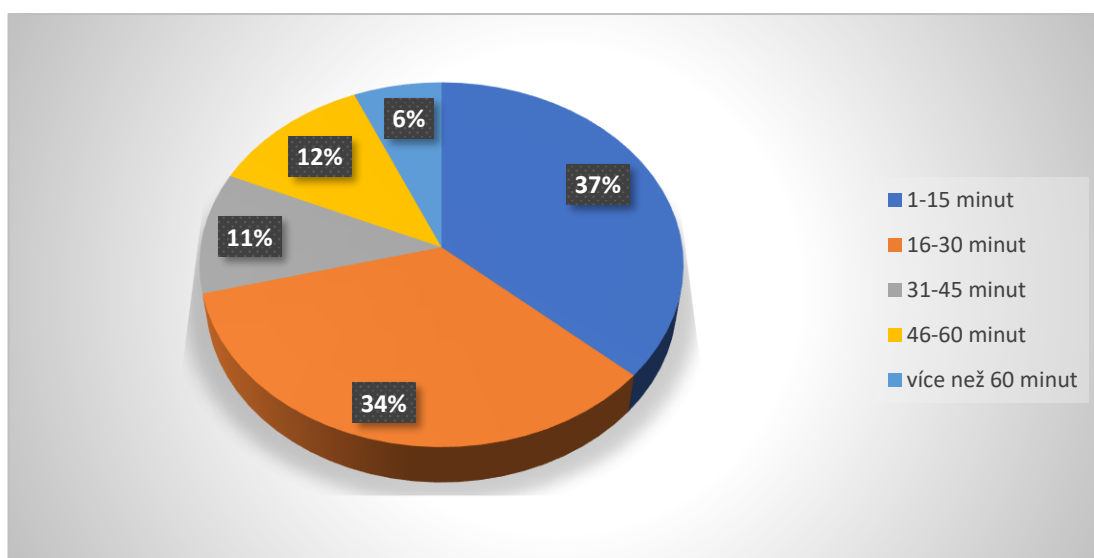
⁷⁰ Zdroj: Vlastní výzkum

⁷¹ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 12 Kolik času věnujete přípravě výslechu?

Z grafu vyplývá, že 37 % respondentů stačí k přípravě 1-15 minut, což si lze představit jako postačující u přestupků či bagatelních trestných činů. Naopak přípravu více než 60 minut zvolilo 6 % respondentů. Takovouto délku přípravy si lze představit u složitých trestných činů nebo u zkušeného recidivisty, kdy není radno podcenit jakýkoliv detail přípravy.

Graf č. 12 Kolik času věnují respondenti přípravě výslechu ⁷²

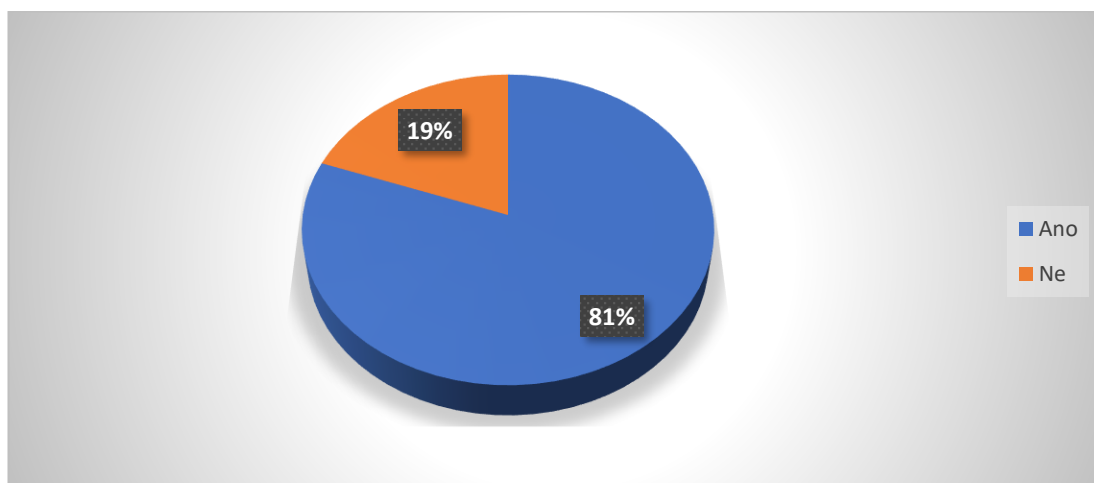

Vyhodnocení otázky č. 13 Prováděl jste někdy výslech mimo své oddělení? Pokud ano, kde?

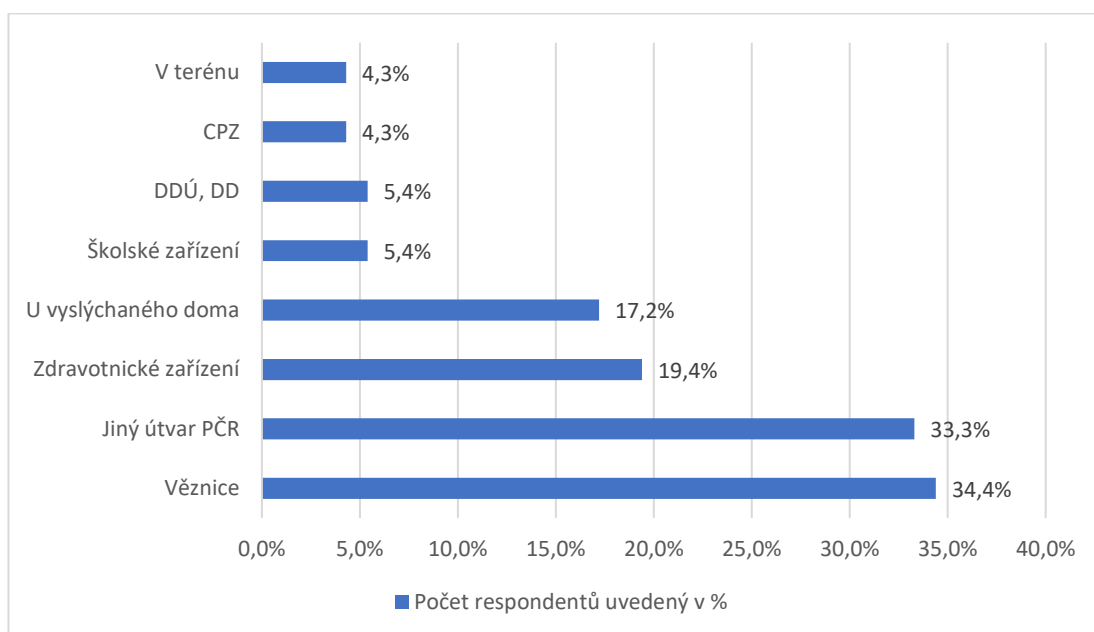
Celých 81 % respondentů provádělo výslech mimo své oddělení. Zde je tedy zcestná myšlenka některých lidí, kteří si myslí, že policisté vyslýchají pouze ve své kanceláři. Tato otázka ukazuje, že většina policistů už v minulosti provedla výslech mimo své oddělení. Otázka č. 13 v sobě zahrnuje podotázku v případě kladné odpovědi.

⁷² Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 13 Prováděli respondenti někdy výslech mimo své oddělení? ⁷³

Graf č. 14 Výčet míst, kde respondenti provádějí nejčastěji výslech mimo svůj útvar ⁷⁴

V grafu č. 14 vidíme přehled nejčastěji uvedených míst, na kterých respondenti provádějí výslech mimo svůj útvar. Zde vycházejí do popředí odpovědi věznice (34,4 %) a jiný útvar PČR (33,3 %). Ideální stav, kdy se může osoba sama dostavit k výslechu, může být zkomplikován právě umístěním osoby ve výkonu trestu odnětí svobody či při vazebním stíhání ve věznici. K takové situaci dochází poměrně často, jak je vidno z odpovědi respondentů. Využití jiného útvaru PČR vidím hlavně při práci operativy SKPV, která často drží tzv. dosah, při kterém jezdí provádět výslech osoby na jiné součásti PČR.

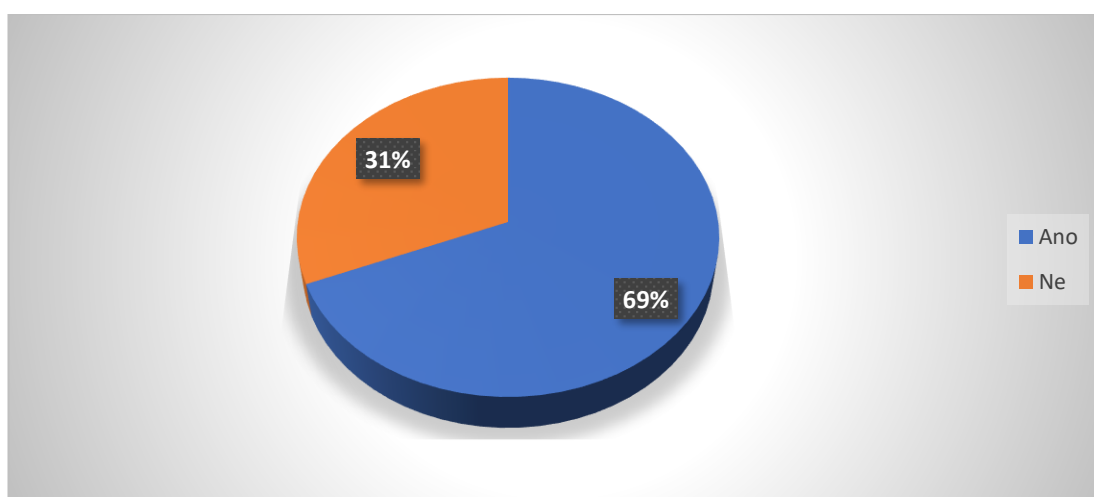
⁷³ Zdroj: Vlastní výzkum

⁷⁴ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 14 Využil jste někdy za dobu své praxe speciální výslechovou místnost?

Celých 69 % respondentů již během své praxe využilo speciální výslechovou místnost. Důvodů využití speciální výslechové místnosti může být hned několik. Například se může jednat o výslech zneužitě nezletilé osoby, u které je záhodno mít co nejméně osob přítomných přímo v místnosti výslechu. Dalším důvodem je zamezení sekundární viktimizace. Speciální výslechová místnost je v podstatě komplex několika místností, a to minimálně dvou. Tyto místnosti jsou od sebe navzájem odděleny, ale zároveň propojeny audiovizuální technikou. Místnost, ve které se provádí samotný výslech, je vybavena tak, aby působila klidným a příjemným pocitem.⁷⁵ V místnosti jsou umístěny mikrofony a kamery pro záznam výslechu. Teorie tedy vybízí k používání speciálních výslechových místností ve výše uvedených případech a jak je vidno, 69 % respondentů má již s výslechem v této místnosti zkušenost.

Graf č. 15 Využily respondenti za dobu své praxe speciální výslechovou místnost? ⁷⁶

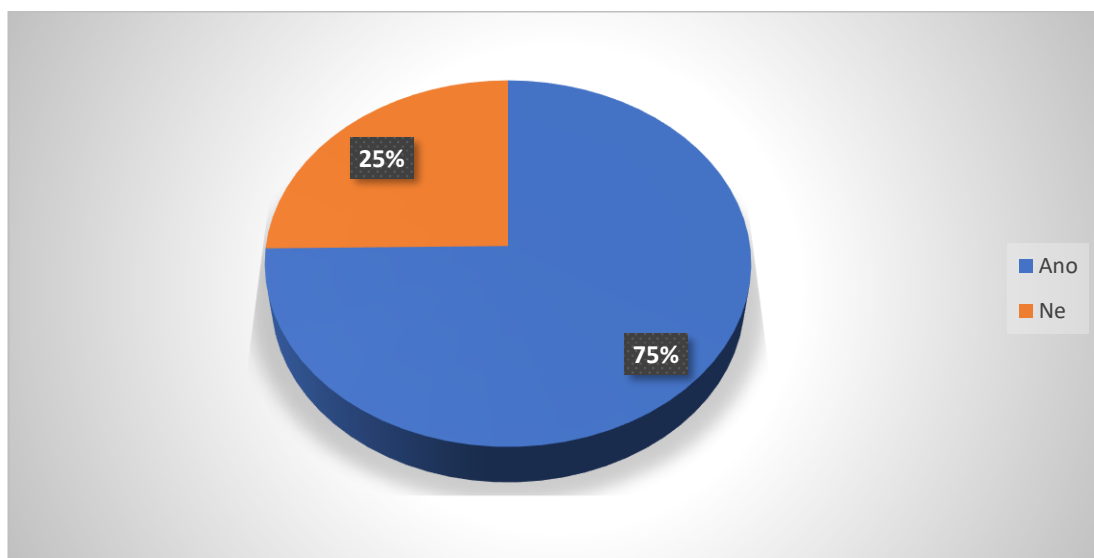
Vyhodnocení otázky č. 15 Víte, kde se nachází nejbližší speciální výslechová místnost ve Vašem okolí?

Zde se ukazuje, že tři čtvrtiny respondentů ví, kde se nachází speciální výslechová místnost. Otázka č. 15 v sobě zahrnuje podotázku v případě kladné odpovědi, kdy mají respondenti uvést, kde se přesně nachází.

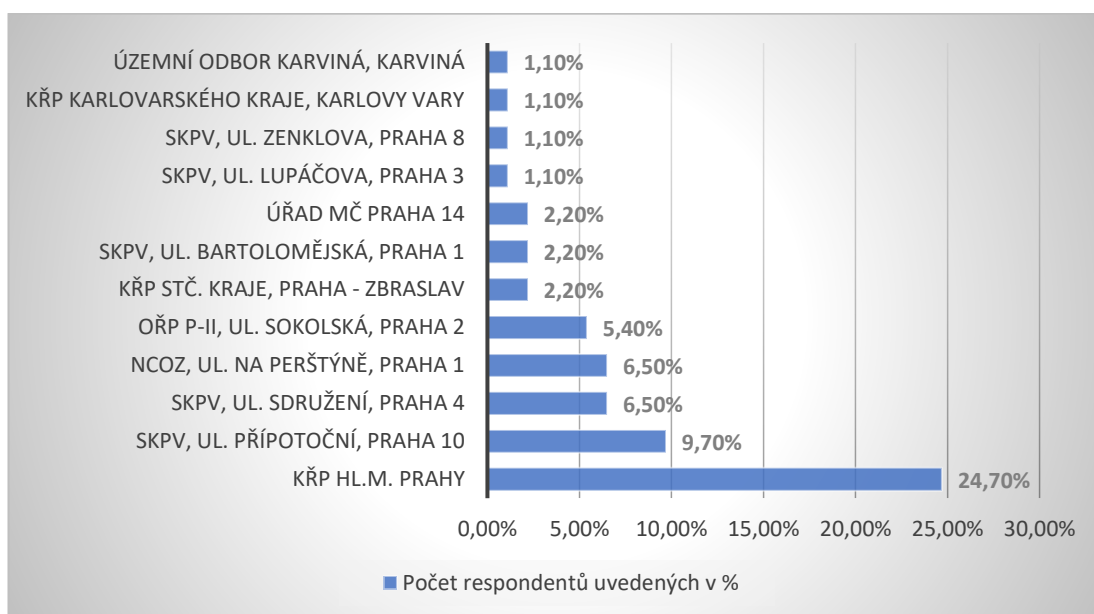
⁷⁵ Prevence kriminality.cz, Speciální výslechové místnosti. [online], [cit. 2020-03-10]. Dostupné z <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/specialni-vyslechove-mistnosti/>

⁷⁶ Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 16 *Ví respondenti, kde se nachází nejbližší speciální výslechová místnost?* ⁷⁷

Graf č. 17 *Upřesňující odpověď respondentů, kde se nachází speciální výslechová místnost* ⁷⁸

Zde výsledky odrážejí vzorek respondentů, kteří jsou služebně zařazeni na útvaru policie, sídlícím v Praze (v otázce č. 1 rovných 91 % policistů slouží v Praze). Nejvíce respondentů uvedlo speciální výslechovou místnost na KŘP hl. m. Prahy, ulice Kongresová, Praha 4 (24,7 %). Druhá nejpočetnější skupina uvedla speciální výslechovou místnost v budově SKPV, ul. Přípotoční, Praha 10 (9,7 %). To je dáno tím, že dotazník vyplnila početná skupina respondentů z oddělení, které sídlí v budově v ulici Přípotoční, Praha 10.

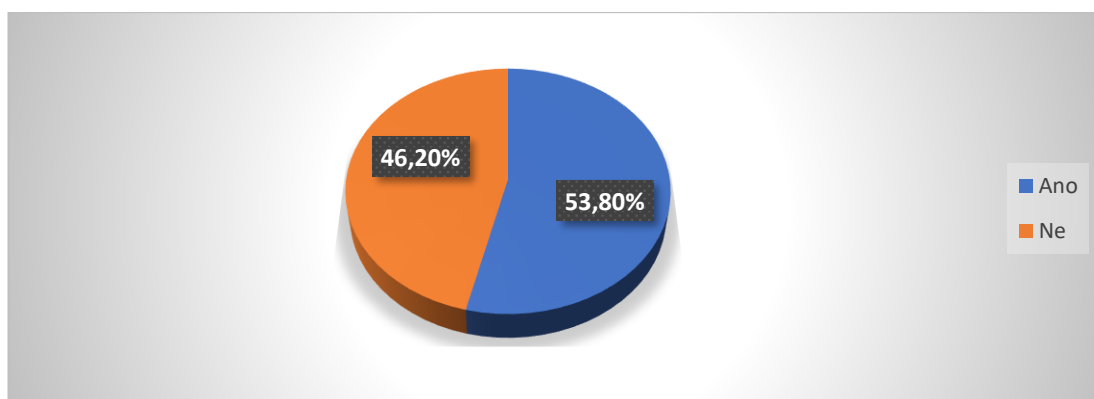
⁷⁷ Zdroj: Vlastní výzkum

⁷⁸ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 16 Už jste se někdy za dobu své praxe setkal s pořizováním zvukového záznamu při výslechu?

S pořizováním zvukového záznamu při výslechu se již v minulosti setkalo 53,8 % respondentů. Zde lze vycházet z otázky č. 14, že rovných 69 % respondentů využilo speciální výslechovou místnost. Proto je pravděpodobné, že většina těchto respondentů pořizovala zvukový záznam výslechu právě ve speciální výslechové místnosti.

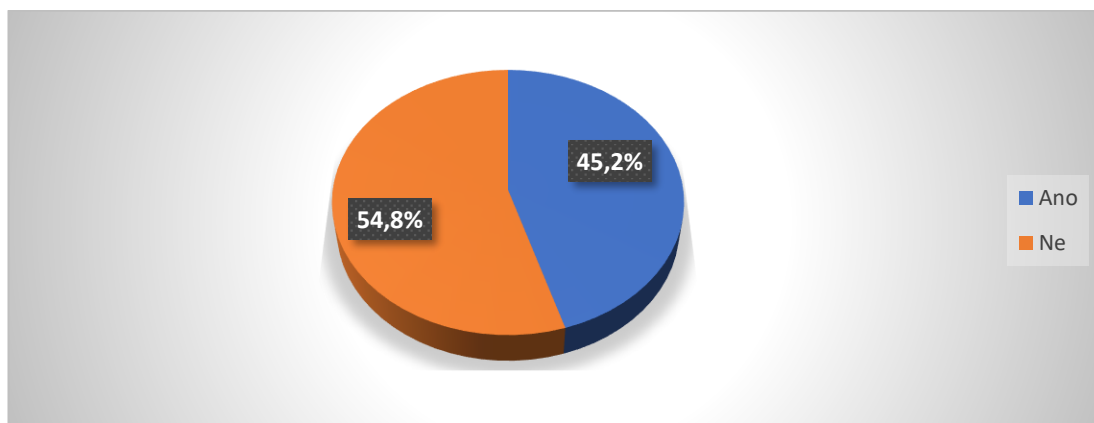
Graf č. 18 Setkal se někdy respondent s pořizováním zvukového záznamu? ⁷⁹

Vyhodnocení otázky č. 17 Už jste se někdy za dobu své praxe setkal s pořizováním kamerového záznamu při výslechu?

I přes pokročilou techniku 21. století nemá zkušenost s pořizováním kamerového záznamu při výslechu 54,8 % respondentů. Stejně jako v předchozí otázce bude mít kladná odpověď (45,2 %) spojitost s otázkou č. 14, kdy většina respondentů využila zařízení kamerového záznamu prostřednictvím systému, který byl nainstalován ve speciální výslechové místnosti.

Graf č. 19 Setkal se někdy respondent s pořizováním kamerového záznamu při výslechu? ⁸⁰

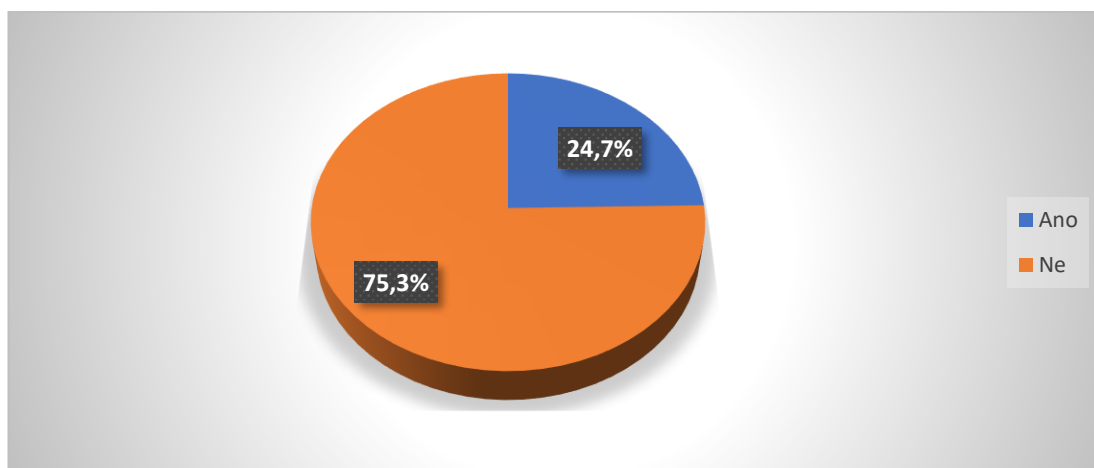
⁷⁹ Zdroj: Vlastní výzkum

⁸⁰ Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 18 Jste pro zaznamenávání každého výsledku prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu?

V této otázce se 75,3 % respondentů vyjádřilo, že není pro zaznamenávání každého výsledku prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu. Z předchozích otázek víme, že 53,8 % respondentů se již setkalo se zaznamenáváním výsledku prostřednictvím zvukového zařízení a 45,2 % respondentů se setkalo se zaznamenáváním výsledku prostřednictvím kamerového zařízení. Nutno konstatovat, že respondenti mají s těmito typy zaznamenávání zkušenost a z odpovědi na tuto otázku vyplývá, že tři čtvrtiny respondentů nejsou pro zaznamenávání každého výsledku touto formou. Je tedy evidentní, že v praxi se zaznamenávání respondentům neosvědčilo a většina respondentů s ním nejsou spokojeni. To může být dáno velkým tlakem na vyslýchajícího, jelikož se každý nemusí cítit před kamerami „ve své kůži“. Před kamerami si musí vyslýchající dávat pozor na každé slovo, které může být v budoucnu využito v jeho neprospěch. Když se vezme v potaz vzorek respondentů, kteří mají praxi v provádění výsledku méně než 5 let (40,9 % respondentů v otázce č. 6), je celkem logické, že by mohli být rozhozeni tímto tlakem ze strany zaznamenávání prostřednictvím kamer. Dalším důvodem může být negativní zkušenost v podobě technických problémů se záznamovým zařízením.

Graf č. 20 Jsou respondenti pro zaznamenávání každého výsledku prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu? ⁸¹

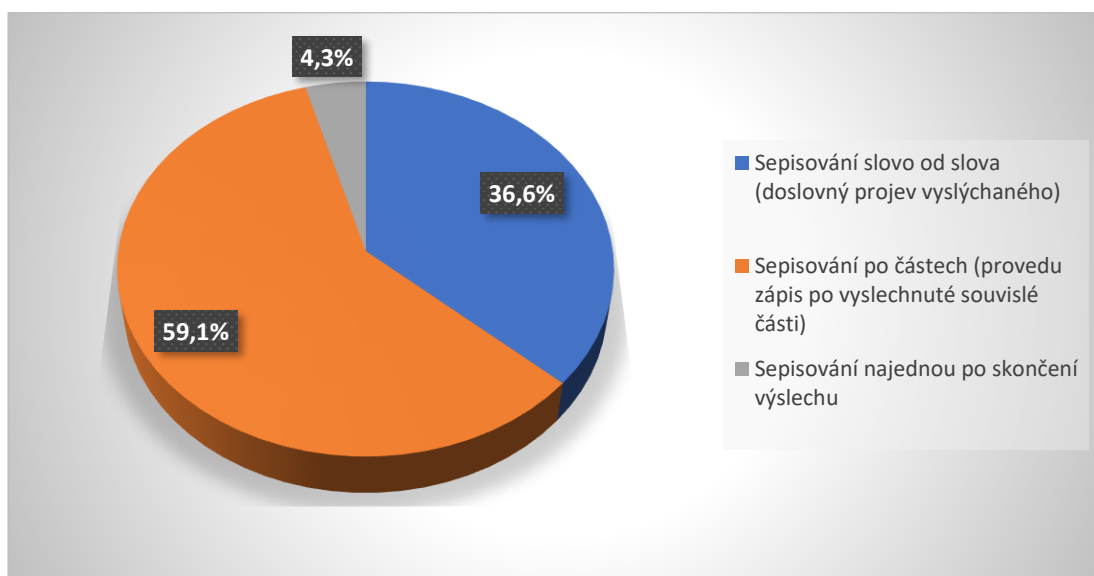
Vyhodnocení otázky č. 19 Jakou možnost sepisování výsledku využíváte?

Teorie počítá s tím, že sepisování slovo od slova je jednou z nejčastěji využívanou možností protokolace, jelikož není tak náročná jako ostatní možnosti. V této otázce se toto tvrzení nepotvrdilo, i když tvoří druhou nejpočetnější skupinu (36,6 %). Z odpovědi

⁸¹ Zdroj: Vlastní výzkum

vyplývá, že 59,1 % respondentů volí náročnější způsob sepisování po částech. Ve výsledku se tato volba vyplácí, jelikož má předpoklady pro nejkvalitnější a nejpřesnější protokolaci výsledku. Pouhých 4,3 % respondentů sepisuje výslech najednou po jeho skončení. Vysvětlení může být takové, že tito respondenti nevyslýchají osoby k žádným složitým kauzám, kde by nebylo možné využít takové formy sepisování.

Graf č. 21 Jakou možnost sepisování výsledku respondenti využívají? ⁸²

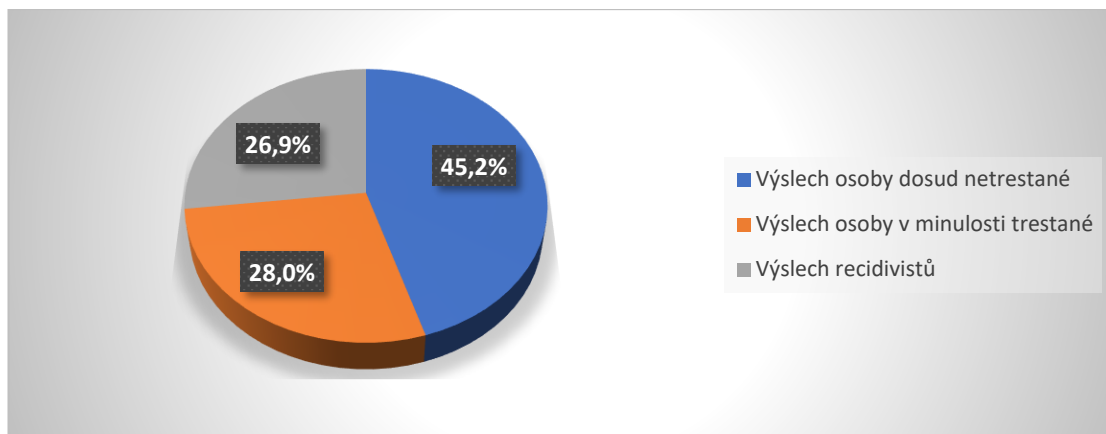

Vyhodnocení otázky č. 20 Dle trestní minulosti vyslýcháte nejčastěji:

K zjištění jednoho pachatele přestupku či trestného činu je vždy zapotřebí vyslechnout velké množství zainteresovaných osob okolo, například svědků či poškozených. Proto je celkem logické, že 45,2 % respondentů uvádějí, že nejčastěji vyslýchají osoby dosud netrestané. Dle teorie je potřeba rozlišovat mezi vyslýcháním osoby v minulosti trestané či nikoliv, a podle toho se na výslech vhodně připravit. Proto když se podíváme zpětně na otázku č. 12, odpovídá délka přípravy na výslech 1-15 minut nejčastěji prováděnému výslechu osoby dosud netrestané.

⁸² Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 22 Nejčastěji respondenti dle trestní minulosti vyslychají: ⁸³

8.3 Vyhodnocení hypotéz

H1: Většina příslušníků policie, která se zabývá vyslycháním osob, je vysokoškolsky vzdělána. Tato hypotéza se potvrdila, jelikož 60,2 % příslušníků, kteří provádějí výslech, dosáhli vysokoškolského vzdělání. Takto vysoký podíl je do značné míry dán tím, že více než polovina respondentů je zařazena na SKPV. Tuto hypotézu nám potvrzuje graf č. 5, ze kterého je podíl respondentů z SKPV patrný.

H2: Nejpočetnější skupinou, která se zabývá výslechovou praxí, jsou vyšetřovatelé zařazení na SKPV. Tato hypotéza se nepotvrdila. Z odpovědi respondentů je sice patrné, že nejpočetnější skupina pracuje na SKPV, ale jako operativa. V grafu č. 5 lze vidět, že 41,9 % vyslychá jako operativa na SKPV.

H3: Většina příslušníků, která se po pracovní stránce setkává s výslechy, je provádí téměř denně. Tato hypotéza potvrzena nebyla. Jak vypovídá graf č. 8, většina, tedy 45,1 % policistů, provádí výslech několikrát týdně. Denně se setkává s výslechem 15,4 % policistů. Je tedy vidět, že výslech osob není každodenní náplní práce respondentů.

H4: Většina příslušníků má 11-15 let praxi v provádění výslechů. O vyvrácení této hypotézy vypovídá graf č. 7, ve kterém se neobjevil ani jeden příslušník v daném rozmezí 11-15 let. Téměř polovina příslušníků (40,9 %) má praxi menší než 5 let v provádění výslechů. To je dáno tím, že v posledních letech došlo k značnému odchodu zkušených příslušníků, a volná místa, která po odchodích příslušnicích zůstala, jsou obsazována příslušníky s kratší praxí. Mám za to, že je dobře, když se i méně zkušené policistky nebojí jít na pozici, která vyžaduje rozsáhlejší a komplexnější znalosti.

⁸³ Zdroj: Vlastní výzkum

H5: Většina příslušníků je proti zaznamenávání každého výslechu prostřednictvím kamerového a zvukového záznamu. Zde se hypotéza potvrdila, jelikož 75,3 % policistů není pro zaznamenávání každého výslechu. To, že policisté nejsou pro zaznamenávání každého výslechu prostřednictvím kamerového a zvukového záznamu, může být dáno z několika důvodů. Například vyslychající se může cítit pod velkým tlakem kamer, protože ne každý se před kamerou cítí dobře. Z důvodu nervozity z kamery může vyslychající kupit jednu chybu za druhou a vyslychaný může vycítit šanci, že právě přichází jeho příležitost dostat se v této situaci do značné výhody oproti vyslychajícímu. Dalším z důvodů může být neblahá zkušenost s technikou, protože mohla v minulosti vyslychajícímu způsobit potíže a tím i zbytečné prodloužení výslechu.

Závěr

Cílem této bakalářské práce je představit teoretické i praktické poznatky v oblasti výslechu, jak zvolit vhodnou přípravu na výslech a maximální využití této kriminalistické metody. Ke splnění stanoveného cíle jsem zvolil metodu generalizace. Tuto metodu jsem zvolil především z důvodu obsažení celé problematiky výslechu. Je možné využít metodu dedukce, což je popisování problematiky od obecného ke specifickému. Tato metoda je vhodná k popisu jednotlivého fragmentu výslechu. Tím fragmentem je například samotná příprava, dokumentace atd.

Jak bylo uvedeno, cílem je představit teoretické a praktické poznatky. Celou práci jsem z tohoto důvodu rozdělil na jednotlivé části výslechu, aby byl výslech správně pochopen. Struktura práce je složena takovým způsobem, aby jednotlivé kapitoly na sebe navazovaly a nakonec tvořily jeden celek. Pořadí kapitol je zpracováno i podle časového sledu práce vyslychajícího, tudíž kapitoly odpovídají jednotlivým fázím výslechu.

Nelze zde určit, která fáze je významnější, jelikož všechny jsou důležité a mohou se v nich udělat zásadní chyby, které vedou ke zmaření objasnění případu. Dle mého názoru nejsložitější a nejnáročnější je příprava. Vyslychající má při přípravě výslechu povinnost myslet na spoustu okolností a situací, které při výslechu mohou nastat, a musí být na tyto scénáře připraven, aby mohl bleskově reagovat.

Teoretické poznatky, které jsou čerpány z odborné literatury, ale vycházejí i z dlouholeté praxe kolegů. Tato bakalářská práce je zpracována pro vytvoření si základní ucelené představy, jak by měl výslech v praxi probíhat. Tato práce může být přínosná pro osoby, které začínají provádět výslechy osob, a pro které bude sloužit jako základní obecná příručka pro získání obecného přehledu o výslechu a taktickém postupu při jeho provádění.

Stanovený cíl, který jsem si v Úvodu stanovil, byl splněn, jelikož jednotlivé kapitoly popisují nejen teoretické závěry odborné veřejnosti, ale jsou doplněny i o poznatky z praxe, a to nejen policejní, ale i psychologické. Psychologické poznatky jsou uvedeny v popisu chování vyslychané osoby, pokud nemluví pravdu.

Z dotazníkového šetření je patrné, že vyslychání osob je u těchto respondentů téměř na denním pořádku. Typický respondent je dle výsledků dotazníku vysokoškolsky vzdělaný muž, ve věku 31-40 let, služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Obvodního ředitelství policie Prahy I-IV jako operativa. Ve služebním poměru je 6-10 let, přičemž praxi ve vyslychání osob má menší než 5 let. Několikrát týdně provádí podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 TrŘ, kterému se věnuje 31-45 minut. Na tento

výslech se připravuje 1-15 minut. Za psychicky nejnáročnější považuje výslech osoby psychicky defektní. Také již v minulosti alespoň jednou prováděl výslech mimo své oddělení, nejčastěji ve věznici a na jiném útvaru PČR. Speciální výslechovou místnost již využil, a proto ví, kde se v jeho blízkosti nachází. Se zvukovým zaznamenáváním výslechu má zkušenost, avšak s kamerovým nikoliv. Zaznamenávání každého výslechu prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu není nakloněn, nejspíš v tom neshledává pozitiva. Nejčastěji provádí výslech osoby dosud netrestané a tento výslech sepisuje po částech.

Z nejčastějších odpovědí respondentů je zřejmé, že i přes relativně malou výslechovou praxi mají povědomí o výslechové praxi a snaží se každému výslechu věnovat maximum. Teorie v některých otázkách počítá s tím, že v praxi je to jiné, než se ukázalo ve výsledcích dotazníkového šetření. Z výsledků je tedy zřejmé, že teorie poskytne vyslychajícímu základní průpravu v oblasti výslechu, avšak praxe teprve ukáže, jak moc je tato teorie v praxi aplikovatelná.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Kriminální psychologie*, 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998, ISBN 80-85858-70-3.
2. CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.
3. KONRÁD, Zdeněk, NĚMEC, Miroslav, NOVOTNÝ, František. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN: 978-80-7251-294-2.
4. KONRÁD, Zdeněk, VIKTOR PORADA, JIŘÍ STRAUS a JAROSLAV SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.
5. MATIÁŠEK, Jan, BÁRTA, Bohumil, SOUKUP, Jaroslav. *Výslech a psychologie*. Praha: Orbis, 1966.
6. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.
7. MUSIL, Jan a kol. *Kriminalistika*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN: 80-206-0423-5.
8. NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. ISBN 80-85981-01-7.
9. NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. ISBN 80-7317-036-1.
10. NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.
11. NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-307-9.
12. NĚMEC, Miroslav. *Vybrané problémy kriminalistické taktiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 1999. ISBN 80-86244-05-9.
13. NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-7251-141-6.
14. PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. ISBN 80-7204-194-0.

15. PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3.
16. PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: Učeb. pro právnické fak., stud. obor právo*. Praha: Naše Vojsko, 1986.
17. SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.
18. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika. 2., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
19. STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1.
20. TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika. 2. upr. vyd.* Praha: Policejní akademie, 1999. ISBN 80-7251-007-x.
21. TIPLICA, Mircea. *Doplňková skripta z kriminalistiky*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. ISBN 80-85981-43-2.

Legislativní dokumenty:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje:

1. Prevence kriminality.cz, Speciální výslechové místnosti. [online], [cit. 2020-03-10]. Dostupné z <https://prevencekriminality.cz/dobra-praxe/specialni-vyslechove-mistnosti/>

Seznam grafů

Graf č. 1 Na kterém útvaru jsou respondenti služebně zařazeni?	44
Graf č. 2 Představení vzorku respondentů dle pohlaví	44
Graf č. 3 Představení vzorku respondentů dle věku.....	45
Graf č. 4 Nejvýše dosažené vzdělání respondentů.....	45
Graf č. 5 Funkce, které zastávají respondenti na svých odděleních.....	46
Graf č. 6 Délka trvání služebního poměru respondentů.....	46
Graf č. 7 Délka praxe respondentů v provádění výslechu	47
Graf č. 8 Četnost provádění výslechu u respondentů.....	48
Graf č. 9 Průměrná délka výslechu respondentů.....	48
Graf č. 10 Nejčastější druhy výslechu u respondentů	49
Graf č. 11 Nejnáročnější druh výslechu podle respondentů	49
Graf č. 12 Kolik času věnují respondenti přípravě výslechu	50
Graf č. 13 Prováděli respondenti někdy výslech mimo své oddělení?	51
Graf č. 14 Výčet míst, kde respondenti provádějí nejčastěji výslech mimo svůj útvar ..	51
Graf č. 15 Využily respondenti za dobu své praxe speciální výslechovou místnost?.....	52
Graf č. 16 Ví respondenti, kde se nachází nejbližší speciální výslechová místnost?.....	53
Graf č. 17 Upřesňující odpověď respondentů, kde se nachází speciální výslechová místnost	53
Graf č. 18 Setkal se někdy respondent s pořizováním zvukového záznamu?.....	54
Graf č. 19 Setkal se někdy respondent s pořizováním kamerového záznamu při výslechu?	54
Graf č. 20 Jsou respondenti pro zaznamenávání každého výslechu prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu?.....	55
Graf č. 21 Jakou možnost sepisování výslechu respondenti využívají?	56
Graf č. 22 Nejčastěji respondenti dle trestní minulosti vyslychají:	57

Přílohy

Příloha I - Dotazník

Příloha I

Dobrý den,

chtěl bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma Výslech jako kriminalistická metoda.

Dotazník Vám nezabere déle než pár minut a je naprosto anonymní.

Předem děkuji za Váš drahocenný čas strávený vyplněním dotazníku.

Marek Valvoda

Student Fakulty bezpečnostně právní činnosti VŠERS v Příbrami.

1. Na kterém útvaru jste služebně zařazen?

2. Jakého jste pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

3. Kolik je Vám let?

- a) 20-30 let
- b) 31-40 let
- c) 41-50 let
- d) 51-60 let
- e) 61-65 let

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) SOU s maturitou
- b) Střední škola
- c) Vyšší odborná škola
- d) Vysoká škola

5. Jakou funkci zastáváte na Vašem oddělení?
- a) Policista s územní odpovědností
 - b) Policista vykonávající dozorní službu
 - c) Zpracovatel trestních spisů
 - d) Vyšetřovatel na SKPV
 - e) Operativa na SKPV
6. Jak dlouho jste ve služebním poměru?
7. Jak dlouhá je Vaše praxe v provádění výslechu?
- a) Méně než 5 let
 - b) 5- 10 let
 - c) 11-15 let
 - d) 16-20 let
 - e) 21 let a více
8. Výslech provádíte:
- a) Téměř denně
 - b) Několikrát týdně
 - c) Několikrát měsíčně
 - d) Několikrát ročně
9. Jaká je průměrná délka Vašeho výslechu?
- a) 1-15 minut
 - b) 16-30 minut
 - c) 31-45 minut
 - d) 46-60 minut
 - e) Jiná

10. Jaký druh výslechu provádíte nejčastěji?

- a) Podání vysvětlení § 158 odst. 6 TrŘ
- b) Podání vysvětlení § 61 zákona o Policii ČR
- c) Výslech podezřelé zadržené osoby (§76 odst. 3 TrŘ)
- d) Výslech obviněného § 91-95 TrŘ
- e) Výslech svědka (§ 97-104 TrŘ, § 55 odst. 2 TrŘ)
- f) Jiná

11. Který výslech hodnotíte ze své praxe jako psychicky nejnáročnější?

- a) Výslech nezletilce
- b) Výslech mladistvého
- c) Výslech osoby staré
- d) Výslech osoby psychicky defektní
- e) Výslech těhotné ženy
- f) Jiné

12. Kolik času věnujete přípravě výslechu?

- a) 1-15 minut
- b) 16-30 minut
- c) 31-45 minut
- d) 46-60 minut
- e) Jiná

13. Prováděl jste někdy výslech mimo své oddělení?

- a) Ano, kde?.....
- b) Ne

14. Využil jste někdy za dobu své praxe speciální výslechovou místnost?

- a) Ano
- b) Ne

15. Víte, kde se nachází nejbližší výslechová místnost ve Vašem okolí?
- a) Vím, kde?.....
 - b) Nevím
16. Už jste se někdy za dobu své praxe setkal s pořizováním zvukového záznamu při výslechu?
- a) Ano
 - b) Ne
17. Už jste se někdy za dobu své praxe setkal s pořizováním kamerového záznamu při výslechu?
- a) Ano
 - b) Ne
18. Jste pro zaznamenávání každého výslechu prostřednictvím zvukového a kamerového záznamu?
- a) Ano
 - b) Ne
19. Jakou možnost sepisování výslechu využíváte?
- a) Sepisování slovo od slova (doslovný projev vyslýchaného
 - b) Sepisování po částech (provedu zápis po vyslechnuté souvislé části
 - c) Sepisování najednou po skončení výslechu
20. Dle trestní minulosti vyslýcháte nejčastěji:
- a) Výslech osoby dosud netrestané
 - b) Výslech osoby v minulosti trestané
 - c) Výslech recidivistů